

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,
ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ, ഹരിഃ ഓം
— —

കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ സംഹിതാ
പദ പാഠഃ (വാക്യ സംഹിത)

ദിതീയകാണ്ഡ
തൃതീയഃ പ്രശ്നഃ

Notes:

- Please refer to the book “TS Kandam 1” and “TS 1.1 pada paadam with Vaakyam” for notes and conventions used in this Compilation.
- Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in.

Table of Contents
----

2 കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ സംഹിതാം

പദ പാഠേ ദ്വിതീയം കാണ്ഡം 3

2.3 ദ്വിതീയകാണ്ഡം തൃതീയഃ പ്രശ്നഃ - ഇഷ്ടവിധാനം..3

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,

ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ

ഹരിഃ ഓം

2 കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ

സംഹിതാം പദ പാഠേ ദ്വിതീയം കാണ്ഡം

2.3 ദ്വിതീയകാണ്ഡേ തൃതീയഃ പ്രശ്നഃ - ഇഷ്ടിവിധാനം

2.3.1.1

ആദിത്യേഭ്യോ ഭുവ്വാദ്-ഭൃശ്ചരും നിർവപേദ്-ഭൂതികാമ
ആദിത്യാ വാ ഏതം ഭൂത്യൈ പ്രതി നുദന്തേ യോഽലം
ഭൂത്യൈ സൻ ഭൂതിം ന പ്രാപ്തോത്യാദിത്യാനേവ ഭുവ്വാതഃ
സ്വേന ഭാഗധേയേനോപ ധാവതി ത ഏവൈനം ഭൂതിം
ഗമയന്തി ഭവത്യേവാ ഽദിത്യേഭ്യോ ധാരയദ്-ഭൃശ്ചരും
നിർവപേദ്- പരുഷോ വാഽപരുഷ്യമാനോ വാഽദിത്യാ വാ
അപരോദ്ധാര ആദിത്യാ അവഗമയിതാര ആദിത്യാനേവ
ധാരയദ്- [ ] 1

2.3.1.1 - Pādam

ആദിത്യേഭ്യഃ । ഭുവ്വാദ്ഭൃ ഇതി ഭുവ്വാത് - ഭൃഃ । ചരും ।
നിരിതി । വപേത് । ഭൂതികാമ ഇതി ഭൂതി - കാമഃ ।

ആദിത്യാഃ | വൈ | ഏതം | ഭൂതൈ | പ്രതീതി | നൂദന്തേ |
 യഃ | അലം | ഭൂതൈ | സന് | ഭൂതിം | ന | പ്രാപ്തോതിതി
 പ്ര - ആപ്തോതി | ആദിത്യാൻ | ഏവ | ഭൂവദാത ഇതി
 ഭൂവത് - വതഃ | സ്വേന | ഭാഗധേയേനേതി ഭാഗ - ധേയേന |
 ഉപേതി | ധാവതി | തേ | ഏവ | ഏനം | ഭൂതിം | ഗമയന്തി |
 ഭവതി | ഏവ | ആദിത്യേഭ്യഃ | ധാരയദാഭ്യ ഇതി
 ധാരയദാത് - ഭ്യഃ | ചരും | നിരിതി | വപേത് | അപരുദ്ധ
 ഇത്യപ - രുദ്ധഃ | വാ | അപരുദ്ധമാന ഇത്യപ - രുദ്ധമാനഃ |
 വാ | ആദിത്യാഃ | വൈ | അപരോദ്ധാര ഇത്യപ - രോദ്ധാരഃ |
 ആദിത്യാഃ | അവഗമയിതാര ഇത്യവ - ഗമയിതാരഃ |
 ആദിത്യാൻ | ഏവ | ധാരയദാത ഇതി ധാരയത്-വതഃ | 1 (50)

2.3.1.2

സ്വേന ഭാഗധേയേനോപ ധാവതി ത ഏവൈനം
 വിശി ദാധ്രത്യനപരുധ്യോ ഭവത്യദിതേസനു മന്യസ്വേ-
 ത്വപരുദ്ധമാനോഽസ്യ പദമാ ദദീതേയം വാ അദിതിരിയ-
 മേവാസ്മൈ രാജ്യമനു മന്യതേ സത്യാഽഽശീരിത്യാഹ
 സത്യാമേവാഽഽശീഷം കുരുത ഇഹ മന ഇത്യാഹ പ്രജാ
 ഏവാസ്മൈ സമനസഃ കരോത്യുപ പ്രേത മരുതഃ - [ ] 2

2.3.1.2 - Padam

സ്വേന | ഭാഗധേയേനേതി | ഭാഗ - ധേയേന | ഉപേതി |
 ധാവതി | തേ | ഏവ | ഏനം | വിശി | ദാധ്രതി | അനപരുധ്യ
 ഇത്യനപ - രുധ്യഃ | ദവതി | അദിതേ | അനഗിതി | മന്യസ്വ |
 ഇതി | അപരുധ്യമാന ഇത്യപ - രുധ്യമാനഃ | അസ്യ |
 പദം | ഏതി | ദദീത | ഇയം | വൈ | അദിതിഃ | ഇയം | ഏവ |
 അസ്മൈ | രാജ്യം | അനഗിതി | മന്യതേ | സത്യാ |
 ആശീരിത്യാ - ശീഃ | ഇതി | ആഹ | സത്യാം | ഏവ |
 ആശിഷ്മിത്യാ - ശിഷം | കുരുതേ | ഇഹ | മനഃ | ഇതി |
 ആഹ | പ്രജാ ഇതി പ്ര - ജാഃ | ഏവ | അസ്മൈ |
 സമനസ ഇതി സ - മനസഃ | കരോതി | ഉപ | പ്രേതി |
 ഇത | മരുതഃ | **2 (50)**

2.3.1.3

സുദാനവ ഏനാ വിശ്വപതിനാഭ്യമുച്ഛ് രാജാനമിത്യാഹ
 മാരുതീ വൈ വിഡ് ജ്യേഷ്ഠോ വിശ്വപതിർവിശൈവൈനച്ഛ്
 രാഷ്ട്രേണ സമർധയതി യഃ പരസ്താദ് ഗ്രാമ്യവാദീ
 സാത് തസ്യ ഗൃഹാദ്-പ്രീഹീനാ ഹരേച്ഛുക്താഃ ശ്വ
 കൃഷ്ണാഃ ശ്വ വി ചിനുയാഭ്യേ ശുക്താഃ സ്യുസ്തമാദിത്യം

ച॒രും നി॒ർവ॑പേ॒ദാദി॑ത്യാ വൈ॒ ദേ॒വത॑യാ
വി॒ഡ്വി॑ശ്ശമേ॒വാവ॑ ഗ॒ച്ഛ - [ ] 3

2.3.1.3 - Padam

സു॒ദാന॑വ ഇ॒തി സു॒ - ദാ॒നവഃ॑ । ഏ॒നാ । വി॒ശ്വ॑പ॒തി॒നാ ।
അ॒ഭി॒തി । അ॒മും । രാ॒ജാ॒നം । ഇ॒തി । ആ॒ഹ । മാ॒രുതീ॑ । വൈ ।
വി॒ട് । ജ്യേഷ്ഠഃ॑ । വി॒ശ്വ॑പ॒തിഃ । വി॒ശാ । ഏ॒വ । ഏ॒നം ।
രാ॒ഷ്ട്രേണ॑ । സ॒മി॒തി । അ॒ർധ॑യ॒തി । യഃ । പ॒രസ്താ॑ത് ।
ഗ്രാ॒മ്യവാ॑ദി॒തി ഗ്രാ॒മ്യ - വാ॑ദീ । സ്യാ॑ത് । ത॒സ്യ । ഗൃ॒ഹാത് ।
പ്രീ॒ഹീൻ । ഏ॒തി । ഹ॒രേത് । ശു॒ക്ലാൻ । ച॒ । കൃ॒ഷ്ണാൻ । ച॒ ।
വീ॒തി । ചി॒നു॒യാത് । യേ । ശു॒ക്ലാഃ । സ്യുഃ॑ । തം । ആ॒ദി॒ത്യാം ।
ച॒രും । നി॒രീ॒തി । വ॒പേത് । ആ॒ദി॒ത്യാ । വൈ॒ । ദേ॒വത॑യാ ।
വി॒ട് । വി॒ശം । ഏ॒വ । അ॒വേ॒തി । ഗ॒ച്ഛ॒തി । 3 (50)

2.3.1.4

-തൃ॒വ॒ഗതാ॑ഽസ്യ വി॒ഡ്വന॑വ॒ഗതഃ॑ രാ॒ഷ്ട്രമി॑ത്യാഹു॒ർഭയേ॑
കൃ॒ഷ്ണാഃ॑ സ്യു॒സ്തം വാ॑രു॒ണം ച॒രും നി॒ർവ॑പേ॒ദ് വാ॑രു॒ണം
വൈ॒ രാ॒ഷ്ട്രമു॑ദേ ഏ॒വ വി॒ശം ച॒ രാ॒ഷ്ട്രം ചാ॑വ॒ ഗച്ഛ॒തി യദി॑
നാ॒വഗ॑ച്ഛേ॒ദിമ॑ഹമാ॒ദിത്യേ॑ഭ്യോ ഭാ॒ഗം നി॒ർവ॑പാ॒മ്യ

ഽമൃഷ്ണാദമുഷ്ണേ വിശോഽവഗത്തോരിതി നിർവപേദാദിത്യാ
ഏവൈനം ഭാഗധേയം പ്രേപ്തന്തോ വിശമവ - [ ] 4

2.3.1.4 - Padam

അവഗതേത്യവ - ഗതാ | അസ്യ | വിദ് |
അനവഗതമിത്യനവ - ഗതം | രാശ്രൂം | ഇതി | ആഹുഃ | യേ |
കൃഷ്ണഃ | സ്യുഃ | തം | വാരുണം | ചരും | നിരിതി | വപേത് |
വാരുണം | വൈ | രാശ്രൂം | ഉദേ ഇതി | ഏവ | വിശം | ച |
രാശ്രൂം | ച | അവേതി | ഗച്ഛതി | യദി | ന |
അവഗച്ഛേദിത്യവ - ഗച്ഛേത് | ഇമം | അഹം | ആദിത്യേഭ്യഃ |
ഭാഗം | നിരിതി | വപാമി | ഏതി | അമൃഷ്ണാത് | അമുഷ്ണേ |
വിശഃ | അവഗത്തോരിത്യവ - ഗത്തോഃ | ഇതി | നിരിതി |
വപേത് | ആദിത്യാഃ | ഏവ | ഏനം | ഭാഗധേയമിതി
ഭാഗ - ധേയം | പ്രേപ്തന്ത ഇതി പ്ര - ഇപ്തന്തഃ | വിശം |
അവേതി | 4 (50)

2.3.1.5

ഗമയന്തി യദി നാവഗച്ഛേദാശ്വത്ഥാൻ മയൂഖാൻമ് സപ്ത
മധ്യമേഷായാമുപഹന്യാദിദമഹ-മാദിത്യാൻ ബധ്നാമ്യാ
ഽമൃഷ്ണാദമുഷ്ണേ വിശോഽവഗത്തോരിത്യാദിത്യാ ഏവൈനം
ബദ്ധവീരാ വിശമവ ഗമയന്തി യദി നാവഗച്ഛേദേതമേവാ

ഔദിത്യം ചരും നിർവപേദിയേപി മയുഖാൻസം
 നഹ്യേദനപര്യുദ്ധേവാവ ഗച്ഛത്യാ-ശാത്മാ ഭവന്തി മരുതാം
 വാ ഏത ( ) -ദോജോ യദശാത്മാ ഓജസൈവ വിശമവ
 ഗച്ഛതി സപ്ത ഭവന്തി സപ്ത ഗണാ വൈ മരുതോ ഗണശ
 ഏവ വിശമവ ഗച്ഛതി । 5

2.3.1.5 - Padam

ഗമയന്തി । യദി । ന । അവഗച്ഛേദിത്യവ - ഗച്ഛേത് ।
 ആശാത്മാൻ । മയുഖാൻ । സപ്ത । മധ്യമേഷായാമിതി
 മധ്യമ - ഇഷായാം । ഉപേതി । ഹന്യാത് । ഇദം । അഹം ।
 ആദിത്യൻ । ബധ്നാമി । ഏതി । അമുഷ്ഠാത് । അമുഷ്യൈ ।
 വിശഃ । അവഗന്തോരിത്യവ - ഗന്തോഃ । ഇതി । ആദിത്യാഃ ।
 ഏവ । ഏനം । ബദ്ധവീരാ ഇതി ബദ്ധ -വീരാഃ । വിശം ।
 അവേതി । ഗമയന്തി । യദി । ന । അവഗച്ഛേദിത്യവ-ഗച്ഛേത് ।
 ഏതം । ഏവ । ആദിത്യം । ചരും । നിരിതി । വപേത് । ഇധേ ।
 അപീതി । മയുഖാൻ । സമിതി । നഹ്യേത് ।
 അനപര്യുദ്ധിത്യനപ - ര്യുദ്ധം । ഏവ । അവേതി । ഗച്ഛതി ।
 ആശാത്മാഃ । ഭവന്തി । മരുതാം । വൈ । ഏതത് ( ) । ഓജഃ ।
 യത് । അശാത്മാഃ । ഓജസാ । ഏവ । വിശം । അവേതി ।

ഗച്ഛതി | സപ്ത | ഭവന്തി | സപ്തഗണാ ഇതി സപ്ത - ഗണാഃ |
 വൈ | മരുതഃ | ഗണശ - ഇതി ഗണ - ശഃ | ഏവ | വിശം |
 അവേതി | ഗച്ഛതി | 5 (68) (ധാരയദ്വതോ - മരുതോ - ഗച്ഛതി
 - വിശമവൈ - ത - ദഷ്ടാദശ ച) (A1)

2.3.2.1

ദേവാ വൈ മൃത്യോർബിഭയുന്മേ പ്രജാപതിമുപാധാവൻ
 തേഭ്യ ഏതാം പ്രാജാപത്യാച് ശതകൃഷ്ണലാം നിർവപത്
 തയൈവൈഷ്വമൃതമദധാദ്യോ മൃത്യോർബിഭീയാത് തസ്മാ
 ഏതാം പ്രാജാപത്യാച് ശതകൃഷ്ണലാം നിർവപേത്
 പ്രജാപതിമേവ സേന ഭാഗധേയേനോപ ധാവതി
 സ ഏവാസിന്നായുർദധാതി സർവമായുരേതി
 ശതകൃഷ്ണലാ ഭവതി ശതായുഃ പുരുഷഃ ശതേന്ദ്രിയ
 ആയുഷ്യേവേന്ദ്രിയേ - [ ] 6

2.3.2.1 - Padam

ദേവാഃ | വൈ | മൃത്യോഃ | അബിഭയുഃ | തേ | പ്രജാപതിമിതി
 പ്രജാ - പതിം | ഉപേതി | അധാവൻ | തേഭ്യഃ | ഏതാം |
 പ്രാജാപത്യാമിതി പ്രാജാ - പത്യാം | ശതകൃഷ്ണലാമിതി
 ശത - കൃഷ്ണലാം | നിരിതി | അവപത് | തയാ | ഏവ |

ഏഷു | അമൃതം | അദധാത് | യഃ | മൃത്യോഃ | ബിഭീയാത് |
 തസ്മൈ | ഏതാം | പ്രാജാപത്യാമിതി പ്രാജാ - പത്യാം |
 ശതകൃഷ്ണലാമിതി ശത - കൃഷ്ണലാം | നിരിതി | വപേത് |
 പ്രാജാപതിമിതി പ്രാജാ - പതിം | ഏവ | സ്വേന |
 ഭാഗധേയേനേതി ഭാഗ - ധേയേന | ഉപേതി | ധാവതി | സഃ |
 ഏവ | അസ്മിൻ | ആയുഃ | ദധാതി | സർവം | ആയുഃ |
 ഏതി | ശതകൃഷ്ണലേതി ശത - കൃഷ്ണലാ | ഭവതി |
 ശതായുരിതി ശത - ആയുഃ | പുരുഷഃ | ശതേന്ദ്രിയ ഇതി
 ശത - ഇന്ദ്രിയഃ | ആയുഷി | ഏവ | ഇന്ദ്രിയേ | 6 (50)

2.3.2.2

പ്രതി തിഷ്ഠതി ഘൃതേ ഭവത്യായുർഭവേ ഘൃതമമൃതം
 ഹിരണ്യമായുശ്ചൈവാസ്മാ അമൃതം ച സമീചീ ദധാതി
 ചതാരി ചതാരി കൃഷ്ണലാനൃവ ദൃതി ചതുരവത് തസ്യാഽഽപ്യാ
 ഏകധാ ബ്രഹ്മണ ഉപ ഹരതേകധൈവ യജമാന
 ആയുർദധാത്യ-സാവാദിത്യോ ന വ്യരോചത തസ്മൈ
 ദേവാഃ പ്രായശ്ചിത്തിമൈചൻ തസ്മാ ഏതം സൗര്യം ചരും
 നിരവപൻ തേനൈവാസ്മിൻ - [ ] 7

2.3.2.2 - Padam

പ്രതീതി | തിഷ്ഠതി | ഘൃതേ | ഭവതി | ആയുഃ | വൈ |
 ഘൃതം | അമൃതം | ഹിരണ്യം | ആയുഃ | ച | ഏവ |
 അസ്മൈ | അമൃതം | ച | സമീചീ ഇതി | ദധാതി |
 ചതാരിചതാരിതി ചതാരി - ചതാരി | കൃഷ്ണലാനി |
 അവേതി | ദൃതി | ചതുരവത്തസ്യേതി ചതുഃ - അവത്തസ്യ |
 ആപ്തേ | ഏകധേത്യേക - ധാ | ബ്രഹ്മണേ | ഉപേതി |
 ഹരതി | ഏകധേത്യേക - ധാ | ഏവ | യജമാനേ | ആയുഃ |
 ദധാതി | അസൗ | ആദിത്യഃ | ന | വീതി | അരോചത |
 തസ്മൈ | ദേവാഃ | പ്രായശ്ചിത്തിം | ഐച്ഛന് | തസ്മൈ |
 ഏതം | സൗര്യം | ചരും | നിരിതി | അവപന് | തേന |
 ഏവ | അസിന് | 7 (50)

2.3.2.3

രുചമദധുര്യോ ബ്രഹ്മവർചസകാമഃ സ്മാത് തസ്മാ ഏതഃ
 സൗര്യം ചരും നിർവപേദമുമേവാഽദിത്യഃ സേന
 ഭാഗധേയേനോപ ധാവതി സ ഏവാസിൻ ബ്രഹ്മവർചസം
 ദധാതി ബ്രഹ്മവർചസ്യേവ ഭവത്യുഭയതോ രുക്തം ഭവത
 ഉഭയത ഏവാസിൻ രുചം ദധാതി പ്രയാജേ പ്രയാജേ
 കൃഷ്ണലം ജുഹോതി ദിഗ്ഭ്യ ഏവാസ്മൈ ബ്രഹ്മവർചസമവ

രൂ॒ന്ധ ആ॒ഗ്നേ॒യമ॒ഷ്ടാ॒കപാ॒ലം നി॒ർവ॒പേ॒മ് സാ॒വി॒ത്രം
ദാ॒ദ॒ശക॒പാലം॑ ദൂ॒മൈ - [ ] 8

2.3.2.3 - Padam

രൂ॒ചം | അ॒ദധുഃ॑ | യഃ | ബ്ര॒ഹ്മ॒വർ॒ചസ॑കാമ ഇതി
ബ്ര॒ഹ്മ॒വർ॒ചസ-കാ॑മഃ | സ്യാ॒ത് | ത॒സ്മൈ॑ | ഏ॒തം | സൗ॒ര്യം |
ച॒രും | നി॒രിതി॑ | വ॒പേത് | അ॒മും | ഏ॒വ | ആ॒ദി॒ത്യം |
സ്പേ॒ന | ദാ॒ഗധേ॒യേനേ॑തി ദാ॒ഗ - ധേ॒യേന॑ | ഉ॒പേതി॑ |
ധാ॒വതി॑ | സഃ | ഏ॒വ | അ॒സിന് | ബ്ര॒ഹ്മ॒വർ॒ചസ॑മിതി
ബ്ര॒ഹ്മ - വർ॒ചസം॑ | ദധാ॒തി | ബ്ര॒ഹ്മ॒വർ॒ചസീ॑തി
ബ്ര॒ഹ്മ-വർ॒ചസീ॑ | ഏ॒വ | ദ॒വതി॑ | ഉ॒ഭയ॑തഃ | രൂ॒ക്ൗ | ദ॒വതഃ॑ |
ഉ॒ഭയ॑തഃ | ഏ॒വ | അ॒സിന് | രൂ॒ചം | ദധാ॒തി |
പ്ര॒യാജേ॑പ്ര॒യാജ ഇതി॑ പ്ര॒യാജേ॑ - പ്ര॒യാജേ॑ | കൃ॒ഷ്ണം॑ |
ജൂ॒ഹോതി॑ | ദി॒ഗ്ഭ്യ ഇതി॑ ദിക് - ഭ്യഃ | ഏ॒വ | അ॒സ്മൈ॑ |
ബ്ര॒ഹ്മ॒വർ॒ചസ॑മിതി ബ്ര॒ഹ്മ - വർ॒ചസം॑ | അ॒വേതി॑ | രൂ॒ന്ധേ॑ |
ആ॒ഗ്നേ॒യം | അ॒ഷ്ടാ॒കപാ॒ലമി॑ത്യ॒ഷ്ടാ - കപാ॒ലം | നി॒രിതി॑ |
വ॒പേത് | സാ॒വി॒ത്രം | ദാ॒ദ॒ശക॒പാല॑മിതി ദാ॒ദ॒ശ - കപാ॒ലം |
ദൂ॒മൈ | 8 (50)

2.3.2.4

ച॒രും യഃ॑ കാ॒മയേ॑ത॒ ഹി॒ർണ്യം॑ വി॒ന്ദേ॒യ ഹി॒ർണ്യം॑
 മോ॑പ॒നമേ॑ദി॒തി യദാ॑ഗ്നേ॒യോ ഭ॑വ॒ത്യാഗ്നേ॒യം വൈ॑ ഹി॒ർണ്യം॑
 യ॒സ്യൈ॒വ ഹി॒ർണ്യം॑ തേ॒നൈ॒വെ॒നദ് വി॒ന്ദതേ॑ സാ॒വിത്രോ॑
 ഭ॒വതി॑ സ॒വിത്യു॑പ്സൂ॒ത ഏ॒വൈ॒നദ്-വി॒ന്ദതേ॑ ഭൂ॒മൌ
 ച॒രുർഭ॑വ॒ത്യാഗ്നേ॒യം-വി॒ന്ദതേ॑ ഉ॒പേ॒നഃ॑ ഹി॒ർണ്യം॑
 നമ॑തി വി॒വാ ഏ॒ഷ ഇ॒ന്ദ്രിയേ॑ണ॒ വീര്യേ॑ണ॒ധൃതേ॑ യോ
 ഹി॒ർണ്യം॑ വി॒ന്ദതേ॑ ഏ॒താ - [ ] 9

2.3.2.4 - Padam

ച॒രും । യഃ॑ । കാ॒മയേ॑ത । ഹി॒ർണ്യം॑ । വി॒ന്ദേ॒യ । ഹി॒ർണ്യം॑ ।
 മാ । ഉ॒പേ॒തി । നമേ॑ത് । ഇ॒തി । യത് । ആ॒ഗ്നേ॒യഃ । ഭ॑വ॒തി ।
 ആ॒ഗ്നേ॒യം । വൈ॑ । ഹി॒ർണ്യം॑ । യ॒സ്യ । ഏ॒വ । ഹി॒ർണ്യം॑ ।
 തേ॒ന । ഏ॒വ । ഏ॒നത് । വി॒ന്ദതേ॑ । സാ॒വിത്രഃ॑ । ഭ॒വതി॑ ।
 സ॒വിത്യു॑പ്സൂ॒ത ഇ॒തി സ॒വിത്യു॑-പ്സൂ॒തഃ । ഏ॒വ । ഏ॒നത് ।
 വി॒ന്ദതേ॑ । ഭൂ॒മൌ । ച॒രുഃ । ഭ॒വതി॑ । അ॒സ്യാം । ഏ॒വ ।
 ഏ॒നത് । വി॒ന്ദതേ॑ । ഉ॒പേ॒തി । ഏ॒നം । ഹി॒ർണ്യം॑ । നമ॑തി ।
 വീ॒തി । വൈ॑ । ഏ॒ഷഃ । ഇ॒ന്ദ്രിയേ॑ണ॒ വീര്യേ॑ണ ।
 ധൃ॒തേ॑ । യഃ॑ । ഹി॒ർണ്യം॑ । വി॒ന്ദതേ॑ । ഏ॒താം । 9 (50)

2.3.2.5

-മേവ നിർവപേദ്ധിർണ്യം വിത്താ നേന്ദ്രിയേണ വീര്യേണ
 വ്യധ്യത ഏതാമേവ നിർവപേദ്യസ്യ ഹിരണ്യം
 നശ്യേദ്യദാഗ്നേയോ ഭവത്യാഗ്നേയം വൈ ഹിരണ്യം
 യസ്യൈവ ഹിരണ്യം തേനൈവൈനദ്-വിന്ദതി സാവിത്രോ
 ഭവതി സവിത്യ-പ്രസൂത ഏവൈനദ്-വിന്ദതി ഭൂമ്യൈ
 ചരുർഭവത്യസ്യാം വാ ഏതന്നശ്യതി യന്നശ്യത്യസ്യാമേ
 വൈനദ്-വിന്ദതീന്ദ്ര - [ ] 10

2.3.2.5 - Padam

ഏവ | നിരിതി | വപേത് | ഹിരണ്യം | വിത്താ | ന |
 ഇന്ദ്രിയേണ | വീര്യേണ | വീതി | ജധ്യതേ | ഏതാം | ഏവ |
 നിരിതി | വപേത് | യസ്യ | ഹിരണ്യം | നശ്യേത് | യത് |
 ആഗ്നേയഃ | ഭവതി | ആഗ്നേയം | വൈ | ഹിരണ്യം | യസ്യ |
 ഏവ | ഹിരണ്യം | തേന | ഏവ | ഏനത് | വിന്ദതി |
 സാവിത്രഃ | ഭവതി | സവിത്യപ്രസൂത ഇതി
 സവിത്യ - പ്രസൂതഃ | ഏവ | ഏനത് | വിന്ദതി | ഭൂമ്യൈ |
 ചരുഃ | ഭവതി | അസ്യാം | വൈ | ഏതത് | നശ്യതി | യത് |
 നശ്യതി | അസ്യാം | ഏവ | ഏനത് | വിന്ദതി | ഇന്ദ്രഃ | 10

(50)

2.3.2.6

-സ്തപ്തഃ സോമമഭീഷഹാഽ പിബഥ് സ വിഷാങ് വ്യാർച്ചഥ്
 സ ഇന്ദ്രിയേണ സോമപീഥേന വ്യാർധൃത സ
 യദുർധ്വമുദവമീത് തേ ശ്യാമാകാ അഭവന്മസ
 പ്രജാപതിമുപാധാവത് തസ്മാ ഏതച്ഛ് സോമേന്ദ്രഃ ശ്യാമാകം
 ചരും നിരവപത് തേനൈവാസ്മിന്നിന്ദ്രിയച്ഛ് സോമപീഥമദധാദി
 വാ ഏഷ ഇന്ദ്രിയേണ സോമപീഥേനർധൃതേ യഃ സോമം
 വമിതി യഃ സോമവാമീ സ്യാത് തസ്മാ - [ ] 11

2.3.2.6 - Padam

തപ്തഃ | സോമം | അഭീഷഹേത്യഭി - സഹാ | അപിബത് |
 സഃ | വിഷാങ് | വീതി | ആർച്ചത് | സഃ | ഇന്ദ്രിയേണ |
 സോമപീഥേനേതി സോമ - പീഥേന | വീതി | ആർധൃത |
 സഃ | യത് | ഉർധ്വം | ഉദവമീദിത്യുത് - അവമീത് | തേ |
 ശ്യാമാകാഃ | അഭവന് | സഃ | പ്രജാപതിമിതി പ്രജാ-പതിം |
 ഉപേതി | അധാവത് | തസ്മൈ | ഏതം | സോമേന്ദ്രം |
 ശ്യാമാകം | ചരും | നിരീതി | അവപത് | തേന | ഏവ |
 അസ്മിൻ | ഇന്ദ്രിയം | സോമപീഥമിതി സോമ - പീഥം |
 അദധാത് | വീതി | വൈ | ഏഷഃ | ഇന്ദ്രിയേണ |

സോമപീഥേനേതി സോമ - പീഥേന | ഋധൃതേ | യഃ |
 സോമം | വമിതി | യഃ | സോമവാമിതി സോമ - വാമീ |
 സ്യാത് | തസ്മൈ || 11 (50)

2.3.2.7

ഏതച്ഛ് സോമേന്ദ്രം ശൃമാകം ചരും നിർവപേഥ് സോമം
 ചൈവേന്ദ്രം ച സോമൻ ഭാഗധേയേനോപ ധാവതി
 താവേവാസ്മിന്നിന്ദ്രിയച്ഛ് സോമപീഥം ധത്തോ നേന്ദ്രിയേണ
 സോമപീഥേന വൃധൃതേ യത് സൗമ്യോ ഭവതി
 സോമപീഥമേവാവ രൂന്ധേ യദൈന്ദ്രോ ഭവതീന്ദ്രിയം വൈ
 സോമപീഥ ഇന്ദ്രിയമേവ സോമപീഥമവ രൂന്ധേ ശൃമാകോ
 ഭവത്യേഷ വാവ സ സോമഃ - [ ] 12

2.3.2.7 - Padam

ഏതം | സോമേന്ദ്രം | ശൃമാകം | ചരും | നിരീതി | വപേത് |
 സോമം | ച | ഏവ | ഇന്ദ്രം | ച | സോമൻ | ഭാഗധേയേനേതി
 ഭാഗ-ധേയേന | ഉപേതി | ധാവതി | തൗ | ഏവ | അസ്മിൻ |
 ഇന്ദ്രിയം | സോമപീഥമിതി സോമ - പീഥം | ധത്തഃ | ന |
 ഇന്ദ്രിയേണ | സോമപീഥേനേതി സോമ - പീഥേന | വീതി |
 ഋധൃതേ | യത് | സൗമ്യഃ | ഭവതി |

സോമപീഥമിതി സോമ - പീഥം । ഏവ । അവേതി । രൂന്ധേ ।
 യത് । ഐന്ദ്രഃ । ഭവതി । ഇന്ദ്രിയം । വൈ । സോമപീഥ ഇതി
 സോമ - പീഥഃ । ഇന്ദ്രിയം । ഏവ । സോമപീഥമിതി
 സോമ - പീഥം । അവേതി । രൂന്ധേ । ശ്യാമാകഃ । ഭവതി ।
 ഏഷഃ । വാവ । സഃ । സോമഃ । **12 (50)**

2.3.2.8

സാക്ഷാദേവ സോമപീഥമവ രൂന്ധേ ഗന്ധേ ദാത്രേ
 പുരോധാശമഷ്ടാകപാലം നിർവപേദിന്ദ്രായ പ്രദാത്രേ
 പുരോധാശമേകാദശകപാലം പശുകാമോഽഗ്നിരേവാസൈ
 പശൂൻ പ്രജനയതി വൃദ്ധാനിന്ദ്രഃ പ്ര യച്ഛതി ദധി മധു
 ഘൃതമാപോ ധാനാ ഭവന്ത്യേതദൈവ പശൂനാച് രൂപച്
 രൂപേണൈവ പശൂനവ രൂന്ധേ പഞ്ച-ഗൃഹീതം ഭവതി
 പാക്താ ഹി പശവോ ബഹു രൂപം ഭവതി ബഹു രൂപാ
 ഹി പശവഃ - [ ] **13**

2.3.2.8 - Padam

സാക്ഷാദിതി സ - അക്ഷാത് । ഏവ । സോമപീഥമിതി
 സോമ - പീഥം । അവേതി । രൂന്ധേ । അഗന്ധേ । ദാത്രേ ।
 പുരോധാശം । അഷ്ടാകപാലമിത്യഷ്ടാ - കപാലം । നിരീതി ।
 വപേത് । ഇന്ദ്രായ । പ്രദാത്രേ ഇതി പ്ര - ദാത്രേ ।

പുരോധാശം | ഏകാദശകപാലമിത്യേകാദശ - കപാലം |
 പശുകാമ ഇതി പശു - കാമഃ | അഗ്നിഃ | ഏവ | അസ്മൈ |
 പശൂൻ | പ്രജനയതീതി പ്ര - ജനയതി | വൃദ്ധാൻ | ഇന്ദ്രഃ |
 പ്രേതി | യച്ഛതി | ദധി | മധു | ഘൃതം | ആപഃ | ധാനാഃ |
 ഭവന്തി | ഏതത് | വൈ | പശൂനാം | രൂപം | രൂപേണ | ഏവ |
 പശൂൻ | അവേതി | രൂന്ധേ | പഞ്ചഗൃഹീതമിതി
 പഞ്ച-ഗൃഹീതം | ഭവതി | പാക്താഃ | ഹി | പശവഃ |
 ബഹുരൂപമിതി ബഹു - രൂപം | ഭവതി |
 ബഹുരൂപാ ഇതി ബഹു - രൂപാഃ | ഹി | പശവഃ | **13 (50)**

2.3.2.9

സമൃദ്ധ്യ പ്രാജാപത്യം ഭവതി പ്രാജാപത്യാ വൈ പശവഃ
 പ്രാജാപതിരേവാസ്മൈ പശൂൻ പ്രജനയത്യാത്മാ വൈ
 പുരുഷസ്യ മധു യന്മധഗ്നു ജുഹോത്യാത്മാനമേവ
 തദ്-യജമാനോഽഗ്നു പ്രദധാതി പക്ത്യം യാജ്യാനുവാക്യേ
 ഭവതഃ പാക്തഃ പുരുഷഃ പാക്താഃ പശവ ആത്മാനമേവ
 മൃത്യോർനിഷ്ഠീയ പശൂനവ രൂന്ധേ | **14**

2.3.2.9 - Padam

സമൃദ്ധ്യാ ഇതി സം - ഋദ്ധ്യേ । പ്രാജാപത്യമിതി
 പ്രാജാ-പത്യം । ഭവതി । പ്രാജാപത്യം ഇതി പ്രാജാ-പത്യം ।
 വൈ । പശവഃ । പ്രജാപതിരിതി പ്രജാ - പതിഃ । ഏവ ।
 അസ്മൈ । പശൂൻ । പ്രേതി । ജനയതി । ആത്മാ । വൈ ।
 പുരുഷസ്യ । മധു । യത് । മധു । അഗ്നൗ । ജുഹോതി ।
 ആത്മാനം । ഏവ । തത് । യജമാനഃ । അഗ്നൗ । പ്രേതി ।
 ദധാതി । പക്ത്യൗ । യാജ്യാനുവാക്യേ ഇതി
 യാജ്യാ - അനുവാക്യേ । ഭവതഃ । പാക്തഃ । പുരുഷഃ ।
 പാക്താഃ । പശവഃ । ആത്മാനം । ഏവ । മൃത്യോഃ ।
 നിഷ്ക്രീയേതി നിഃ - ക്രീയ । പശൂൻ । അവേതി ।
 രൂന്ധേ । 14 (41) (ഇന്ദ്രിയേ-സ്മിൻ - ഭൂമ്യോ - ഏതാ - മിന്ദഃ
 - സ്യാത് തസ്മൈ - സോമോ - ബഹു രൂപാ ഹി പശവ -
 ഏകചത്വാരീശ്ശ്ച) (A2)

2.3.3.1

ദേവാ വൈ സത്ത്വാസതർ-ധിപരിമിതം യശ്സ്താമാസ്മൈഷാശ്ച
 സോമശ്ച രാജാനം യശ് ആർച്ചുഥ് സ ഗിരിമുദൈത്
 തമഗ്നിരനുദൈത് താവഗ്നീഷോമൗ സമഭവതാം താവിന്ദോ

യജ്ഞവിദ്വിഷ്ടോഽനു പരൈത് താവബ്രവീദ്യാജയതം മേതി
തസ്മാ ഏതാമിഷ്ടിം നിർവപതാമാഗേയ-മഷ്ടാകപാലമൈന്ദ്ര-
മേകാദശകപാലം സൗമ്യം ചരും തയൈവാസ്മിൻ തേജ- [ ] 15

2.3.3.1 - Padam

ദേവാഃ | വൈ | സത്രം | ആസത |
ഋദ്ധിപരിമിതമിത്യുദ്ധി - പരിമിതം | യശസ്കാമാ ഇതി
യശഃ - കാമാഃ | തേഷാം | സോമം | രാജാനം | യശഃ |
ആർച്ചത് | സഃ | ഗിരിം | ഉദിതി | ഐത് | തം | അഗ്നിഃ |
അനു | ഉദിതി | ഐത് | തൗ |
അഗ്നിഷോമാവിത്യഗ്നി- സോമൗ | സമിതി | അഭവതാം |
തൗ | ഇന്ദ്രഃ | യജ്ഞവിദ്വിഷ്ട ഇതി യജ്ഞ - വിദ്വിഷ്ടഃ |
അനു | പരേതി | ഐത് | തൗ | അബ്രവീത് | യാജയതം |
മാ | ഇതി | തസ്മൈ | ഏതാം | ഇഷ്ടിം | നിരിതി |
അവപതാം | ആഗേയം | അഷ്ടാകപാലമിത്യഷ്ടാ - കപാലം |
ഐന്ദ്രം | ഏകാദശകപാലമിത്യേകാദശ-കപാലം | സൗമ്യം |
ചരും | തയാ | ഏവ | അസ്മിൻ | തേജഃ | 15 (50)

2.3.3.2

ഇന്ദ്രിയം ബ്രഹ്മവർചസമധത്താം യോ യജ്ഞവിദ്വിഷ്ടഃ
സ്മാത് തസ്മാ ഏതാമിഷ്ടിം നിർവപേദാഗേയ-

അഷ്ടാകപാലമൈന്ദ്ര-മേകാദശകപാലം സൗമ്യം ചരും
 യദാഗ്നേയോ ഭവതി തേജഃ ഏവാസിൻ തേന ദധാതി
 യദൈന്ദ്രോ ഭവതിന്ദ്രിയമേവാസിൻ തേന ദധാതി യഥ്
 സൗമ്യോ ബ്രഹ്മവർചസം തേനാ ഽഗ്നേയസ്യ ച സൗമ്യസ്യ
 ചൈന്ദ്രേ സമാശ്ലേഷയേത് തേജശ്ചൈവാസിൻ
 ബ്രഹ്മവർചസം ച സമീചീ - [ ] 16

2.3.3.2 - Padam

ഇന്ദ്രിയം । ബ്രഹ്മവർചസമിതി ബ്രഹ്മ - വർചസം ।
 അധത്താം । യഃ । യജ്ഞവിദ്വഷു ഇതി യജ്ഞ - വിദ്വഷുഃ ।
 സ്യാത് । തസ്മൈ । ഏതാം । ഇഷ്ടിം । നിരിതി । വപേത് ।
 ആഗ്നേയം । അഷ്ടാകപാലമിത്യഷ്ടാ - കപാലം । ഐന്ദ്രം ।
 ഏകാദശകപാലമിത്യേകാദശ - കപാലം । സൗമ്യം । ചരും ।
 യത് । ആഗ്നേയഃ । ഭവതി । തേജഃ । ഏവ । അസിൻ । തേന ।
 ദധാതി । യത് । ഐന്ദ്രഃ । ഭവതി । ഇന്ദ്രിയം । ഏവ ।
 അസിൻ । തേന । ദധാതി । യത് । സൗമ്യഃ ।
 ബ്രഹ്മവർചസമിതി ബ്രഹ്മ - വർചസം । തേന ।
 ആഗ്നേയസ്യ । ച । സൗമ്യസ്യ । ച । ഐന്ദ്രേ ।

പദ പാഠേ (വാക്യ സഹിത) - ദിതീയകാണ്ഡേ - തൃതീയഃ പ്രശ്നഃ

സമാശ്ലേഷയേദിതി സം - ആശ്ലേഷയത് | തേജഃ | ച | ഏവ |
അസ്മിൻ | ബ്രഹ്മവർചസമിതി ബ്രഹ്മ - വർചസം |
ച | സമീചീ ഇതി | **16 (50)**

2.3.3.3

ദധാത്യഗ്നീഷോമീയ-മേകാദശകപാലം നിർവപേദ്യം
കാമോ നോപനമേദാഗ്നേയോ വൈ ബ്രാഹ്മണഃ സ സോമം
പിബതി സ്വാമേവ ദേവതാഽ സോന ഭാഗധേയേനോപ
ധാവതി സൈവൈനം കാമേന സമർധയത്യുപൈനം കാമോ
നമത്യഗ്നീഷോമീയ-മഷ്ടാകപാലം നിർവപേദ്-
ബ്രഹ്മവർചസകാമോ-ഽഗ്നീഷോമാ വേവ സോന
ഭാഗധേയേനോപ ധാവതി താവേവാസ്മിൻ ബ്രഹ്മവർചസം
ധത്തോ ബ്രഹ്മവർചസ്യേവ - [ ] **17**

2.3.3.3 - Padam

ദധാതി | അഗ്നീഷോമീയമിത്യഗ്നീ - സോമീയം |
ഏകാദശകപാലമിത്യേകാദശ - കപാലം | നിരിതി | വപേത് |
യം | കാമഃ | ന | ഉപനമേദിത്യുപ-നമേത് | ആഗ്നേയഃ | വൈ |
ബ്രാഹ്മണഃ | സഃ | സോമം | പിബതി | സ്വാം | ഏവ |
ദേവതാം | സോന | ഭാഗധേയേനേതി ഭാഗ - ധേയേന |
ഉപേതി | ധാവതി | സാ | ഏവ | ഏനം | കാമേന | സമിതി |

അർധയതി । ഉപേതി । ഏനം । കാമഃ । നമതി ।
 അഗ്നീഷോമീയമിത്യഗ്നീ - സോമീയം ।
 അഷ്ടാകപാലമിത്യഷ്ടാ - കപാലം । നിരിതി । വപേത് ।
 ബ്രഹ്മവർചസകാമ ഇതി ബ്രഹ്മവർചസ - കാമഃ ।
 അഗ്നീഷോമാവിത്യഗ്നീ - സോമൗ । ഏവ । സ്വേന ।
 ഭാഗധേയേനേതി ഭാഗ - ധേയേന । ഉപേതി । ധാവതി । തൗ ।
 ഏവ । അസ്മിൻ । ബ്രഹ്മവർചസമിതി ബ്രഹ്മ - വർചസം ।
 ധത്തഃ । ബ്രഹ്മവർചസീതി ബ്രഹ്മ - വർചസീ ।

ഏവ । 17 (50)

2.3.3.4

ഭവതി യദഷ്ടാകപാലസ്മേനാഽഽഗേയോ യച്ഛാമാകസ്മേന
 സൗമ്യഃ സമൃദ്ധ്യേ സോമായ വാജിനേ ശ്യാമാകം ചരും
 നിർവപേദ്യഃ ക്ലൈബ്യാദ്ബിഭീയാദ് രേതോ ഹി വാ ഏതസ്മാദ്-
 വാജിനമപക്രാമത്യമൈഷ ക്ലൈബ്യാദ്ബിഭായ സോമമേവ
 വാജിനൗ സ്വേന ഭാഗധേയേനോപ ധാവതി സ ഏവാസ്മിൻ
 രേതോ വാജിനം ദധാതി ന ക്ലീബോ ഭവതി ബ്രാഹ്മണസ്സത്യ-
 മേകാദശകപാലം നിർവപേദ് ഗ്രാമകാമോ - [ ] 18

2.3.3.4 - Padam

ഭവതി | യത് | അഷ്ടാകപാല ഇത്യഷ്ടാ - കപാലഃ | തേന |
ആഗ്നേയഃ | യത് | ശ്യാമാകഃ | തേന | സൗമ്യഃ | സമൃദ്ധ്യാ
ഇതി സം - ഋദ്ധ്യേ | സോമായ | വാജിനേ | ശ്യാമാകം |
ചരും | നിരിതി | വപേത് | യഃ | ക്ലൈബ്യാത് | ബിഭീയാത് |
രേതഃ | ഹി | വൈ | ഏതസ്ത്യാത് | വാജിനം |
അപക്രാമതീത്യപ - ക്രാമതി | അഥ | ഏഷഃ | ക്ലൈബ്യാത് |
ബിഭായ | സോമം | ഏവ | വാജിനം | സ്വേന |
ഭാഗധേയേനേതി ഭാഗ - ധേയേന | ഉപേതി | ധാവതി | സം |
ഏവ | അസ്മിൻ | രേതഃ | വാജിനം | ദധാതി | ന |
ക്ലീബഃ | ഭവതി | ബ്രാഹ്മണസ്തൃമിതി ബ്രാഹ്മണഃ - പത്യം |
ഏകാദശകപാലമിത്യേകാദശ - കപാലം | നിരിതി | വപേത് |
ഗ്രാമകാമ ഇതി ഗ്രാമ - കാമഃ | 18 (50)

2.3.3.5

ബ്രഹ്മണസ്തൃമിവേവ സ്വേന ഭാഗധേയേനോപ ധാവതി സ
ഏവാസ്മൈ സജാതാൻപ്ര യച്ഛതി ഗ്രാമേവ ഭവതി
ഗണവതീ യാജയാനുവാക്യേ ഭവതഃ സജാതൈരേവൈനം
ഗണവന്തം കരോത്യേതാമേവ നിർവപേദ്യഃ കാമയേത ബ്രഹ്മൻ

വിശം ഽവിനാശയേയമിതി മാരുതീ യാജ്യാനുവാക്യേ
കുര്യാദ് ബ്രഹ്മണേവ വിശം ഽവി നാശയതി । 19

2.3.3.5 - Padam

ബ്രഹ്മണം । പതിം । ഏവ । സ്വേന । ഭാഗധേയേനേതി
ഭാഗ - ധേയേന । ഉപേതി । ധാവതി । സം । ഏവ । അസ്മൈ ।
സജാതാനിതി സ - ജാതാൻ । പ്രേതി । യച്ചതി । ഗ്രാമീ ।
ഏവ । ഭവതി । ഗണവതീ ഇതി ഗണ - വതീ ।
യാജ്യാനുവാക്യേ ഇതി യാജ്യാ - അനുവാക്യേ ।
ഭവതഃ । സജാതൈരിതി സ - ജാതൈഃ । ഏവ । ഏനം ।
ഗണവന്തമിതി ഗണ - വന്തം । കരോതി । ഏതാം । ഏവ ।
നിരിതി । വപേത് । യഃ । കാമയേത । ബ്രഹ്മൻ । വിശം ।
വീതി । നാശയേയം । ഇതി । മാരുതീ ഇതി ।
യാജ്യാനുവാക്യേ ഇതി യാജ്യാ - അനുവാക്യേ । കുര്യാത് ।
ബ്രഹ്മൻ । ഏവ । വിശം । വീതി । നാശയതി । 19 (43)

(തേജഃ - സമീചീ - ബ്രഹ്മവർചസ്യേവ - ഗ്രാമകാമ -
സ്തീചത്വാരിഷ്ശച്ച) (A3)

2.3.4.1

അ॒ര്യ॑മ്ണേ ച॒രും നി॒ർവ॑പേത് സു॒വർഗ॑കാമോ॒ഽസൗ॑ വാ
ആ॒ദി॒ത്യോ॒ഽർ യമാ॑ഽര്യമണമേ॒വ സ്വേ॑ന ഭാ॒ഗധേ॑യേനോ॒പ
ധാ॒വതി॑ സ ഏ॒വൈന॑ഽ സു॒വർഗ॑ം ലോ॒കം ഗ॑മയത്യ॒ര്യംണേ॑
ച॒രും നി॒ർവ॑പേദ്യഃ കാ॒മയേ॑ത ഭാ॒നക॑മാ മേ പ്ര॒ജാഃ സ്വു॒രിത്യ॑
സൗ॑ വാ ആ॒ദി॒ത്യോ॒ഽര്യമാ॑ യഃ ഖ॒ലു വൈ॑ ദദാ॒തി
സ്വോ॑ഽര്യമാ॒ഽര്യമണമേ॑വ സ്വേ॒ന ഭാ॒ഗധേ॑യേനോ॒പ
ധാ॒വതി॑ സ ഏ॒വാ - [ ] 20

2.3.4.1 - Padam

അ॒ര്യം॑ണേ । ച॒രും । നി॒രിതി॑ । വ॒പേത് । സു॒വർഗ॑കാമ ഇതി
സു॒വർഗ॑ - കാമഃ । അ॒സൗ । വൈ । ആ॒ദിത്യഃ॑ । അ॒ര്യമാ॑ ।
അ॒ര്യമ॑ണം । ഏ॒വ । സ്വേ॑ന । ഭാ॒ഗധേ॑യേനേതി
ഭാ॒ഗ-ധേ॑യേന । ഉ॒പേതി॑ । ധാ॒വതി॑ । സഃ । ഏ॒വ । ഏ॒നം ।
സു॒വർഗ॑മിതി സു॒വഃ-ഗം । ലോ॒കം । ഗ॑മയതി । അ॒ര്യം॑ണേ ।
ച॒രും । നി॒രിതി॑ । വ॒പേത് । യഃ । കാ॒മയേ॑ത । ഭാ॒നക॑മാ ഇതി
ഭാ॒ന - കാ॒മാഃ । മേ । പ്ര॒ജാ ഇതി॑ പ്ര - ജാഃ । സ്വു॒ഃ । ഇതി॑ ।
അ॒സൗ । വൈ । ആ॒ദിത്യഃ॑ । അ॒ര്യമാ॑ । യഃ । ഖ॒ലു । വൈ ।
ദദാ॒തി । സഃ । അ॒ര്യമാ॑ । അ॒ര്യമ॑ണം । ഏ॒വ । സ്വേ॑ന ।

ഭാഗധേയേനേതി ഭാഗ - ധേയേന | ഉപേതി | ധാവതി |
സഃ | ഏവ | **20 (50)**

2.3.4.2

-സൈ ദാനകാമാഃ പ്രജാഃ കരോതി ദാനകാമാ അസൈ
പ്രജാ ദവന്ത്യര്യംണേ ചരും നിർവപേദ്യഃ കാമയേത സ്വസ്തി
ജനതാമിയാമിത്യസൗ വാ ആദിത്യോഽര്യമാഽര്യമണമേവ
സ്വേന ഭാഗധേയേനോപ ധാവതി സ ഏവൈനം തദ്-
ഗമയതി യത്ര ജിഗമിഷതീന്ദ്രോ വൈ ദേവാനാമാനുജാവര
ആസീദ് സ പ്രജാപതിമുപാധാവത് തസ്മാ

ഏതമൈന്ദ്രമാനുഷ്യകമേകാദശകപാലം നി - [ ] **21**

2.3.4.2 - Padam

അസൈ | ദാനകാമാ ഇതി ദാന - കാമാഃ | പ്രജാ ഇതി
പ്ര - ജാഃ | കരോതി | ദാനകാമാ ഇതി ദാന - കാമാഃ |
അസൈ | പ്രജാ ഇതി പ്ര - ജാഃ | ദവന്തി | അര്യംണേ |
ചരും | നിരിതി | വപേത് | യഃ | കാമയേത | സ്വസ്തി |
ജനതാം | ഇയാം | ഇതി | അസൗ | വൈ | ആദിത്യഃ |
അര്യമാ | അര്യമണം | ഏവ | സ്വേന | ഭാഗധേയേനേതി
ഭാഗ - ധേയേന | ഉപേതി | ധാവതി | സഃ | ഏവ | ഏനം |
തത് | ഗമയതി | യത്ര | ജിഗമിഷതി | ഇന്ദ്രഃ | വൈ |

ദേ॒വാനാ॑ം । ആ॒നു॒ജാ॒വര॑ ഇ॒ത്യാ॒നു - ജാ॒വരഃ॑ । ആ॒സീ॒ത് ।
 സഃ॑ । പ്ര॒ജാപ॑തിമിതി പ്ര॒ജാ - പ॒തിം । ഉ॒പേ॒തി । അ॒ധാവ॑ത് ।
 ത॒സ്മൈ॑ ॥ ഏ॒തം । ഐ॒ന്ദ്രം । ആ॒നു॒ഷ്ടു॒കമി॑ത്യാ॒നു - സ്ട്രു॒കം ।
 ഏ॒കാദ॑ശകപാലമിത്യേ॒കാദ॑ശ - ക॒പാലം॑ । നി॒രിതി॑ । **21 (50)**

2.3.4.3

അ॒വപ॑ത് തേ॒നൈ॒വൈ॒നമ॑ഗ്രം ദേ॒വതാ॑നാം പ॒ര്യു॒ണയ॑ദ്
 ബൃ॒ഹ്സ॒വതീ॑ അ॒ഗ്രവ॑തീ യാജ്യാ॒നുവാ॑ക്യേ അ॒കരോ॑ദ് ബൃ॒ഹ്സ॒വ-
 ദേ॒വൈ॒നമ॑ഗ്രം പ॒ര്യു॒ണയ॑ദ്യോ രാജ॒ന്യ ആ॒നു॒ജാ॒വരഃ॑ സ്ട്രാ॒ത്
 ത॒സ്മാ ഏ॒തമൈ॒ന്ദ്രമാ॑നു॒ഷ്ടു॒ക-മേ॒കാദ॑ശകപാലം
 നി॒ർവ॑പേദി॒ന്ദ്രമേ॒വ സേ॒വന॑ ഭാഗ॒ധേയേ॑നോ॒പ ധാ॒വതി॑ സ
 ഏ॒വൈ॒നമ॑ഗ്രം സ॒മാനാ॑നാം പ॒രിണ॑യതി ബൃ॒ഹ്സ॒വതീ॑
 അ॒ഗ്രവ॑തീ യാജ്യാ॒നുവാ॑ക്യേ ദ॒വതോ॑

ബൃ॒ഹ്സ॒വദേ॒വൈ॒നമ॑ഗ്രം - [ ] **22**

2.3.4.3 - Padam

അ॒വപ॑ത് । തേ॒ന । ഏ॒വ । ഏ॒തം । അ॒ഗ്രം । ദേ॒വതാ॑നാം ।
 പ॒രിതി॑ । അ॒നയ॑ത് । ബൃ॒ഹ്സ॒വതീ॑ ഇ॒തി ബൃ॒ഹ്സ॒വ - വ॒തീ ।
 അ॒ഗ്രവ॑തീ ഇ॒ത്യഗ്ര॑ - വ॒തീ । യാജ്യാ॒നുവാ॑ക്യേ
 ഇ॒തി യാജ്യാ॑-അ॒നുവാ॑ക്യേ । അ॒കരോ॑ത് । ബൃ॒ഹ്സ॒വത് । ഏ॒വ ।
 ഏ॒തം । അ॒ഗ്രം । പ॒രിതി॑ । അ॒നയ॑ത് । യഃ । രാജ॒ന്യഃ ।

ആ॒നു॒ജാ॒വര॑ ഇ॒ത്യാ॒നു-ജാ॒വരഃ॑ । സ്യാ॒ത് । ത॒സ്മൈ॑ ॥ ഏ॒തം ।
 ഐ॒ന്ദ്രം । ആ॒നു॒ഷ്ടു॒കമി॒ത്യാ॒നു - സു॒കം ।
 ഏ॒കാദ॑ശകപാലമിത്യേ॒കാദ॑ശ - ക॒പാലം॑ । നി॒രിതി॑ । വ॒പേത് ।
 ഇ॒ന്ദ്രം ॥ ഏ॒വ । സ്വേ॒ന । ഭാ॒ഗധേ॑യേനേതി ഭാ॒ഗ - ധേ॑യേന ।
 ഉ॒പേതി॑ । ധാ॒വതി॑ । സഃ ॥ ഏ॒വ । ഏ॒നം । അ॒ഗ്രം ॥
 സ॒മാനാ॑നാം । പ॒രീതി॑ । ന॒യതി॑ । ബു॒ധുവ॑തീ ഇ॒തി
 ബു॒ധു - വ॑തീ । അ॒ഗ്രവ॑തീ ഇ॒ത്യഗ്ര॑ - വ॑തീ ।
 യാ॒ജ്യാനു॑വാക്യേ ഇ॒തി യാ॒ജ്യാ - അ॒നുവാ॑ക്യേ । ഭ॒വതഃ॑ ।
 ബു॒ധുത് ॥ ഏ॒വ । ഏ॒നം । അ॒ഗ്രം ॥ 22 (50)

2.3.4.4

പ॒രി ണ॑യത്യാനുഷ്ടുകോ ഭ॒വത്യേ॒ഷാ ഹേ॑ത॒സ്യ ഭേ॒വതാ॑ യ
 ആ॒നു॒ജാ॒വരഃ॑സമൃ॒ദ്ധ്യേ യോ ബ്രാ॑ഹ്മണ ആ॒നു॒ജാ॒വരഃ॑
 സ്യാ॒ത് ത॒സ്മൈ॑ ഏ॒തം ബാ॑ർഹ॒സ്വതൃ॒മാനു॑ഷ്ടുകം ച॒രും
 നി॒ർവ॑പേദ് ബു॒ഹ॒സ്വതി॑മേ॒വ സ്വേ॒ന ഭാ॒ഗധേ॑യേനോ॒പ
 ധാ॒വതി॑ സ ഏ॒വൈനമ॑ഗ്രം സ॒മാനാ॑നാം പ॒രിണ॑യതി
 ബു॒ധുവ॑തീ അ॒ഗ്രവ॑തീ യാ॒ജ്യാനു॑വാക്യേ ഭ॒വതോ॑
 ബു॒ധുദേ॒വൈനമ॑ഗ്രം പ॒രി ണ॑യത്യാനുഷ്ടുകോ ഭ॒വത്യേ॒ഷാ
 ഹേ॑ത॒സ്യ ( ) ഭേ॒വതാ॑ യ ആ॒നു॒ജാ॒വരഃ॑ സമൃ॒ദ്ധ്യേ । 23

2.3.4.4 - Padam

പരീതി | നയതി | ആനുഷ്ഠിക ഇത്യാനു - സൂകഃ | ഭവതി |
 ഏഷാ | ഹി | ഏതസ്യ | ദേവതാ | യഃ | ആനുജാവര
 ഇത്യാനു - ജാവരഃ | സമൃദ്ധ്യാ ഇതി സം - ഋദ്ധ്യ | യഃ |
 ബ്രാഹ്മണഃ | ആനുജാവര ഇത്യാനു - ജാവരഃ | സ്യാത് |
 തസ്മൈ | ഏതം | ബാർഹസ്സത്യം |
 ആനുഷ്ഠികമിത്യാനു - സൂകം | ചരും | നിരിതി | വപേത് |
 ബൃഹസ്സതിം | ഏവ | സ്വേന | ഭാഗധേയേനേതി
 ഭാഗ - ധേയേന | ഉപേതി | ധാവതി | സഃ | ഏവ | ഏനം |
 അഗ്രം | സമാനാനാം | പരീതി | നയതി | ബുധ്വവതീ ഇതി
 ബുധ്വ - വതീ | അഗ്രവതീ ഇത്യഗ്ര - വതീ |
 യാജ്യാനുവാക്യേ ഇതി യാജ്യാ - അനുവാക്യേ | ഭവതഃ |
 ബുധ്വാത് | ഏവ | ഏനം | അഗ്രം | പരീതി | നയതി |
 ആനുഷ്ഠിക ഇത്യാനു - സൂകഃ | ഭവതി | ഏഷാ | ഹി |
 ഏതസ്യ ( ) | ദേവതാ | യഃ | ആനുജാവര
 ഇത്യാനു-ജാവരഃ | സമൃദ്ധ്യാ ഇതി സം - ഋദ്ധ്യ | **23 (54)**
 (ഏവ - നിര - ഗ്ര - മേതസ്യ - ചത്വാരി ച) (A4)

2.3.5.1

പ്രജാപതേസ്രയസ്ത്രിഷ്ഠദി ദുഹിതര ആസൻ താഃ സോമായ
 രാജേണദദാത് താസാഃ രോഹിണീമുപൈത് താ
 ഇൗർഷ്യന്തീഃ പുനരഗച്ഛൻ താ അന്യൈത് താഃ പുനരയാചത
 താ അസൈ ന പുനരദദാത് സോബ്രവീദ് ജതമീഷ്യ യഥാ
 സമാവച്ഛ ഉപൈഷ്യാഥ്യമ തേ പുനർദാസ്യാമീതി സ
 ജതമാമീത് താ അസൈ പുനരദദാത് താസാഃ
 രോഹിണീമേവോപൈത് - [ ] 24

2.3.5.1 - Padam

പ്രജാപതേരിതി പ്രജാ - പതേഃ । ത്രയസ്ത്രിഷ്ഠദിതി
 ത്രയഃ - ത്രിഷ്ഠത് । ദുഹിതരഃ । ആസൻ । താഃ । സോമായ ।
 രാജേണ । അദദാത് । താസാം । രോഹിണീം । ഉപൈതി ।
 ഐത് । താഃ । ഇൗർഷ്യന്തീഃ । പുനഃ । അഗച്ഛൻ । താഃ ।
 അന്യീതി । ഐത് । താഃ । പുനഃ । അയാചത । താഃ ।
 അസൈ । ന । പുനഃ । അദദാത് । സഃ । അബ്രവീത് । ജതം ।
 അമീഷ്യ । യഥാ । സമാവച്ഛ ഇതി സമാവത് - ശഃ ।
 ഉപൈഷ്യാമീത്യുപ - ഏഷ്യാമി । അഥ । തേ । പുനഃ ।
 ദാസ്യാമി । ഇതി । സഃ । ജതം । ആമീത് । താഃ । അസൈ ।

പുനഃ | അദദാത് | താസാം | രോഹിണീം | ഏവ |

ഉപേതി | **24 (50)**

2.3.5.2

തം യക്ഷ്മ ആർച്ചത്-രാജാനം യക്ഷ്മ ആരദിതി തദ്-
രാജയക്ഷ്മസ്യ ജന്മ യത് പാപീയാനഭവത് തത്
പാപയക്ഷ്മസ്യ യജ്ജായാഭ്യോഽവിന്ദത് തജ്ജായേന്യസ്യ
യ ഏവമേതേഷാം യക്ഷ്മാണാം ജന്മ വേദ നൈനമേതേ
യക്ഷ്മാ വിന്ദന്തി സ ഏതാ ഏവ നമസ്യന്നുപാധാവത് താ
അബ്രൂവൻ വരം വൃണാമഹൈ സമാവച്ഛ ഏവ ന ഉപായ
ഇതി തസ്മാ ഏത - [ ] **25**

2.3.5.2 - Padam

ഐത് | തം | യക്ഷ്മഃ | ആർച്ചത് | രാജാനം | യക്ഷ്മഃ |
ആരത് | ഇതി | തത് | രാജയക്ഷ്മസ്യേതി രാജ-യക്ഷ്മസ്യ |
ജന്മ | യത് | പാപീയാൻ | അഭവത് | തത് |
പാപയക്ഷ്മസ്യേതി പാപ - യക്ഷ്മസ്യ | യത് | ജായാഭ്യഃ |
അവിന്ദത് | തത് | ജായേന്യസ്യ | യഃ | ഏവം | ഏതേഷാം |
യക്ഷ്മാണാം | ജന്മ | വേദ | ന | ഏനം | ഏതേ | യക്ഷ്മാഃ |
വിന്ദന്തി | സഃ | ഏതാഃ | ഏവ | നമസ്യന് | ഉപേതി |

അധാവത് | താഃ | അബ്രുവന് | വരം | വൃണാമഹൈ |
 സമാവച്ഛ ഇതി സമാവത്-ശഃ | ഏവ | നഃ | ഉപേതി | അയഃ |
 ഇതി | തസ്മൈ | ഏതം | **25 (50)**

2.3.5.3

-മാദിത്യം ചരും നിർവപൻ തേനൈവൈനം പാപാമ്
 സ്രാമാമുഞ്ചൻ യഃ പാപയക്ഷ്മഗൃഹീതഃ സ്യാത് തസ്മാ
 ഏതമാദിത്യം ചരും നിർവപേദദിയാനേവ സ്വേന
 ഭാഗധേയേനോപ ധവതി ത ഏവൈനം പാപാമ്
 സ്രാമാമുഞ്ചന്ത്യ-മാവാസ്യായാം നിർവപേദമുമേവൈ-
 നമാപ്യായമാനമനാ പ്യായയതി നവോനവോ ഭവതി
 ജായമാന ഇതി പുരോഽനുവാക്യാ ഭവത്യായുരേവാസിൻ ( )
 തയാ ദധാതി യമാദിത്യാ അശ്ശുമാപ്യായയന്തീതി
 യാജൈവൈനമേതയാ പ്യായയതി | **26**

2.3.5.3 - Padam

ആദിത്യം | ചരും | നിരിതി | അവപന് | തേന | ഏവ |
 ഏനം | പാപാത് | സ്രാമാത് | അമുഞ്ചന് | യഃ |
 പാപയക്ഷ്മഗൃഹീത ഇതി പാപയക്ഷ്മ-ഗൃഹീതഃ | സ്യാത് |
 തസ്മൈ | ഏതം | ആദിത്യം | ചരും | നിരിതി | വപേത് |
 അദിത്യാൻ | ഏവ | സ്വേന |

ഭാഗധേയേനേതി ഭാഗ - ധേയേന | ഉപേതി | ധാവതി | തേ |
 ഏവ | ഏനം | പാപാത് | സ്രാമാത് | മുഞ്ചന്തി |
 അമാവാस्याയാമിത്യാ - വാस्याയാം | നിരിതി | വപേത് |
 അമും | ഏവ | ഏനം | ആപ്യായമാനമിത്യാ - പ്യായമാനം |
 അനു | ഏതി | പ്യായയതി | നവോനവ ഇതി നവഃ - നവഃ |
 ഭവതി | ജായമാനഃ | ഇതി | പുരോനുവാക്യേതി
 പുരഃ-അനുവാക്യാ | ഭവതി | ആയുഃ | ഏവ | അസ്മിൻ ( ) |
 തയാ | ദധാതി | യം | ആദിത്യാഃ | അഷ്ടം |
 ആപ്യായയന്തീത്യാ - പ്യായയന്തി | ഇതി | യാജ്യാ |
 ഏതി | ഏവ | ഏനം | ഏതയാ | പ്യായയതി | **26 (63)**

(ഏവോപൈ -ത- മസ്മിൻ - ത്രയോദശ ച) (A5)

2.3.6.1

പ്രജാപതിർ ദേവേഭ്യോന്നാഭ്യം വ്യാദിശമ്
 സോബ്രവീദ്യദിമാൻ ലോകാനഭ്യതിരിച്യാതൈ
 തന്മാസദിതി തദിമാൻ ലോകാനഭ്യത്യരിച്യതേന്ദ്രഃ
 രാജാനമിന്ദ്രമധിരാജമിന്ദ്രഃ സ്വരാജാനം തതോ വൈ സ
 ഇമാൻ ലോകാഃ സ്തേയാദുഹത് തത് ത്രിധാതോസ്ത്രിധാതു

ത്വം യം കാമയേതാന്നാദഃ സ്യാദിതി തസ്മാ ഏതം ത്രിധാതും
നിർവപേദിന്ദ്രായ രാജേണ പുരോധാശ - [ ] 27

2.3.6.1 - Padam

പ്രജാപതിരിതി പ്രജാ - പതിഃ । ദേവേഭ്യഃ ।
അന്നാദൃമിത്യന്ന - അദൃം । വ്യാദിശദിതി വി - ആദിശത് ।
സഃ । അബ്രവീത് । യത് । ഇമാൻ । ലോകാൻ । അഭീതി ।
അതിരിച്യാതാ ഇത്യതി - റിച്യാതൈ । തത് । മമ । അസത് ।
ഇതി । തത് । ഇമാൻ । ലോകാൻ । അഭി । അതീതി ।
അരിച്യത । ഇന്ദ്രം । രാജാനം । ഇന്ദ്രം ।
അധിരാജമിത്യധി - രാജം । ഇന്ദ്രം । സ്വരാജാനമിതി
സ്വ - രാജാനം । തതഃ । വൈ । സഃ । ഇമാൻ । ലോകാൻ ।
ത്രേധാ । അദുഹത് । തത് । ത്രിധാതോരിതി ത്രി - ധാതോഃ ।
ത്രിധാതുത്വമിതി ത്രിധാതു - ത്വം । യം । കാമയേത ।
അന്നാദ ഇത്യന്ന - അദഃ । സ്മാത് । ഇതി । തസ്മൈ । ഏതം ।
ത്രിധാതുമിതി ത്രി - ധാതും । നിരിതി । വപേത് । ഇന്ദ്രായ ।
രാജേണ । പുരോധാശം । 27 (50)

2.3.6.2

ഏകാദശകപാല-മിന്ദ്രായാ-ധിരാജായേന്ദ്രായ

സ്വരാജേന്ദ്രായം വാ ഇന്ദ്രോ രാജായമിന്ദ്രോ-ധിരാജോ-
സാവിത്രിഃ സ്വരാധിമാനേവ ലോകാൻമ-സ്പേന

ഭാഗധേയേനോപ ധാവതി ത ഏവാസ്മാ അന്നം

പ്രയച്ഛന്ത്യന്നാദ ഏവ ഭവതി യഥാ വത്സേന പ്രത്താം

ഗാം ദൂഹ ഏവമേവേമാൻ ലോകാൻ പ്രത്താൻ കാമമന്നാദ്യം

ദൂഹ ഉത്താനേഷു കപാലേഷാധി ശ്രയത്യയാതയാമതായ

ത്രയഃ ( ) പുരോധാശാ ഭവന്തി ത്രയ ഇമേ ലോകാ ഏഷാം

ലോകാനാമാപ്ത്യാ ഉത്തര ഉത്തരോ ജ്യായാൻ ഭവത്യേവമിവ
ഹീമേ ലോകാഃ സമൃദ്ധ്യേ സർവേഷാമഭി-ഗമയന്നവ

ദൃത്യച്ഛംബട്കാരം വൃത്യാസമന്യാഹാനിർഭാഹായ । 28

2.3.6.2 - Padam

ഏകാദശകപാലമിത്യേകാദശ - കപാലം । ഇന്ദ്രായ ।

അധിരാജായേത്യധി - രാജായ । ഇന്ദ്രായ । സ്വരാജേ ഇതി

സ്വ-രാജേന്ദ്രായം । അയം । വൈ । ഇന്ദ്രഃ । രാജാ । അയം । ഇന്ദ്രഃ ।

അധിരാജ ഇത്യധി - രാജഃ । അസൗ । ഇന്ദ്രഃ । സ്വരാധിതി

സ്വ - രാട് । ഇമാൻ । ഏവ । ലോകാൻ । സ്പേന ।

ഭാഗധേയേനേതി ഭാഗ - ധേയേന | ഉപേതി | ധാവതി | തേ |
 ഏവ | അസ്മൈ | അന്നം | പ്രേതി | യചന്തി | അന്നാദ
 ഇത്യന്ന-അദഃ | ഏവ | ഭവതി | യഥാ | വത്സേന | പ്രത്താം |
 ഗാം | ദുഹേ | ഏവം | ഏവ | ഇമാൻ | ലോകാൻ | പ്രത്താൻ |
 കാമം | അന്നാദൃമിത്യന്ന - അദൃം | ദുഹേ |
 ഉത്താനേഷിത്യുത് - താനേഷു | കപാലേഷു | അധീതി |
 ശ്രയതി | അയാതയാമതായേത്യയാതയാമ - തായ |
 ത്രയഃ ( ) | പുരോധാശാഃ | ഭവന്തി | ത്രയഃ | ഇമേ | ലോകാഃ |
 ഏഷാം | ലോകാനാം | ആപ്തേ | ഉത്തര ഉത്തര
 ഇത്യുത്തരഃ - ഉത്തരഃ | ജ്യായാൻ | ഭവതി | ഏവം | ഇവ |
 ഹി | ഇമേ | ലോകാഃ | സമൃദ്ധ്യാ ഇതി സം - ഋദ്ധ്യ |
 സർവേഷാം | അഭിഗമയന്നിത്യഭി - ഗമയൻ | അവേതി |
 ദൃതി | അഹംബദ്കാരമിത്യഹംബദ് - കാരം |
 വൃത്യാസമിതി വി - അത്യാസം | അനിതി | ആഹ |
 അനിർഭാഹായേത്യനിഃ - ഭാഹായ | **28 (76)**

(പുരോധാശം - ത്രയഃ - ഷഡ്വിശ്ശതിശ്ച) (A6)

2.3.7.1

ദേ॒വാ॒സു॒രാഃ॑ സം॒യ॑ത്താ ആ॒സൻ॑ താൻ ദേ॒വാ॒ന॒സു॒രാ
അ॒ജ॒യൻ॑ തേ ദേ॒വാഃ॑ പരാ॒ജി॒ഗ്യാ॒നാ അ॒സു॒രാണാം॑
ഽവൈ॒ശ്യമു॒പാ॒ഽഽയൻ॑ തേ॒ഭ്യ ഇ॒ന്ദ്രി॒യം വീ॒ര്യ॑മപാ॒ക്രാമ॑ത്
തദി॒ന്ദ്രോ॒ഽചായ॑ത് തദ॒ന॒പാ॒ക്രാമ॑ത് തദ॒വ॒ര്യം॑ നാശ॒ക്നോത്
തദ॒സ്മാദ॒ഭ്യർധോ॑ ചര॒ഥ് സ പ്ര॒ജാ॒പതി॑മു॒പാ॒ധാവ॑ത്
തമേ॒തയാ॑ സർവ॒പൃ॒ഷ്ഠയാ॑ഽയാ॒ജയ॑ത് ത॒യൈ॒വാ॒സീ॒ന്നി॒ന്ദ്രി॒യം
വീ॒ര്യ॑മ॒ദധാ॑ദ്യ ഇ॒ന്ദ്രി॒യകാ॑മോ - [ ] 29

2.3.7.1 - Padam

ദേ॒വാ॒സു॒രാ ഇ॒തി ദേ॒വ - അ॒സു॒രാഃ । സം॒യ॑ത്താ ഇ॒തി
സം - യ॑ത്താഃ । ആ॒സൻ । താൻ । ദേ॒വാൻ । അ॒സു॒രാഃ ।
അ॒ജ॒യൻ । തേ । ദേ॒വാഃ । പരാ॒ജി॒ഗ്യാ॒നാ ഇ॒തി
പരാ - ജി॒ഗ്യാ॒നാഃ । അ॒സു॒രാണാം॑ । വൈ॒ശ്യം । ഉ॒പേ॒തി ।
ആ॒യൻ । തേ॒ഭ്യഃ । ഇ॒ന്ദ്രി॒യം । വീ॒ര്യം॑ । അ॒പേ॒തി ।
അ॒ക്രാമ॑ത് । തത് । ഇ॒ന്ദ്രഃ॑ । അ॒ചായ॑ത് । തത് । അ॒നു ।
അ॒പേ॒തി । അ॒ക്രാമ॑ത് । തത് । അ॒വ॒ര്യമി॒ത്യവ॑ - ര്യം । ന ।
അ॒ശക്നോ॑ത് । തത് । അ॒സ്മാത് । അ॒ഭ്യർധ॑ ഇ॒ത്യഭി॑ - അ॒ർധഃ ।
അ॒ചര॑ത് । സഃ । പ്ര॒ജാ॒പതി॑മി॒തി പ്ര॒ജാ - പതി॑ം । ഉ॒പേ॒തി ।

അധാവത് | തം | ഏതയാ | സർവപൃഷ്ടയേതി
 സർവ - പൃഷ്ടയാ | അയാജയത് | തയാ | ഏവ | അസ്മിൻ |
 ഇന്ദ്രിയം | വീര്യം | അദധാത് | യഃ |
 ഇന്ദ്രിയകാമ ഇതീന്ദ്രിയ - കാമഃ | **29 (50)**

2.3.7.2

വീര്യകാമഃ സ്യാത് തമേതയാ സർവപൃഷ്ടയാ യാജയേദേതാ
 ഏവ ദേവതാഃ സ്വേന ഭാഗധേയേനോപ ധാവതി താ ഏവാസ്മി
 - നിന്ദ്രിയം വീര്യം ദധതിയദിന്ദ്രായ രാമന്തരായ നിർവപതി
 യദേവാഗ്നേ-സ്തേജസ്തദേവാവ രുന്ധേ യദിന്ദ്രായ ബാർഹതായ
 യദേവേന്ദ്രസ്യ തേജസ്തദേവാവ രുന്ധേ യദിന്ദ്രായ വൈരുപായ
 യദേവ സവിതുസ്തേജസ്ത - [ ] **30**

2.3.7.2 - Padam

വീര്യകാമ ഇതി വീര്യ - കാമഃ | സ്യാത് | തം | ഏതയാ |
 സർവപൃഷ്ടയേതി സർവ - പൃഷ്ടയാ | യാജയേത് | ഏതാഃ |
 ഏവ | ദേവതാഃ | സ്വേന | ഭാഗധേയേനേതി ഭാഗ - ധേയേന |
 ഉപേതി | ധാവതി | താഃ | ഏവ | അസ്മിൻ | ഇന്ദ്രിയം |
 വീര്യം | ദധതി | യത് | ഇന്ദ്രായ | രാമന്തരായേതി
 രാമം - തരായ | നിർവപതീതി നിഃ - വപതി | യത് |
 ഏവ | അഗ്നേഃ | തേജഃ | തത് | ഏവ | അവേതി | രുന്ധേ |

യത് | ഇന്ദ്രായ | ബാർഹതായ | യത് | ഏവ | ഇന്ദ്രസ്യ |
 തേജഃ | തത് | ഏവ | അവേതി | രുന്ധേ | യത് | ഇന്ദ്രായ |
 വൈരുപായ | യത് | ഏവ | സവിതുഃ | തേജഃ | തത് | **30 (50)**

2.3.7.3

ദേവാവ രുന്ധേ യദിന്ദ്രായ വൈരാജായ യദേവ
 ധാതുസ്തേജസ്തദേവാവ രുന്ധേ യദിന്ദ്രായ ശാക്വരായ
 യദേവ മരുതാം തേജസ്തദേവാവ രുന്ധേ യദിന്ദ്രായ
 ദൈവതായ യദേവ ബൃഹസ്പതേസ്തേജസ്തദേവാവ രുന്ധേ
 ഏതാവന്തി വൈ തേജാഽസി താന്യേവാവ രുന്ധേ
 ഉത്താനേഷു കപാലേഷാധി ശ്രയത്യയാതയാമതായ
 ദാദശകപാലഃ പുരോധാശോ- [ ] **31**

2.3.7.3 - Padam

ഏവ | അവേതി | രുന്ധേ | യത് | ഇന്ദ്രായ | വൈരാജായ |
 യത് | ഏവ | ധാതുഃ | തേജഃ | തത് | ഏവ | അവേതി |
 രുന്ധേ | യത് | ഇന്ദ്രായ | ശാക്വരായ | യത് | ഏവ |
 മരുതാം | തേജഃ | തത് | ഏവ | അവേതി | രുന്ധേ | യത് |
 ഇന്ദ്രായ | ദൈവതായ | യത് | ഏവ | ബൃഹസ്പതേഃ | തേജഃ |
 തത് | ഏവ | അവേതി | രുന്ധേ | ഏതാവന്തി | വൈ |
 തേജാഽസി | താനി | ഏവ | അവേതി | രുന്ധേ |

പദ പാഠേ (വാക്യ സഹിത) - ദിതീയകാണ്ഡേ - തൃതീയഃ പ്രശ്നഃ

ഉത്താനേഷിത്യുത് - താനേഷു | കപാലേഷു | അധീതി |

ശ്രയതി | അയാതയാമതായേത്യയാതയാമ - തായ |

ദാദശകപാല ഇതി ദാദശ - കപാലഃ |

പുരോഡാശഃ | **31 (50)**

2.3.7.4

ഭവതി വൈശ്വദേവതായ സമന്തം പര്യവദ്യതി

സമന്തമേവേന്ദ്രിയം വീര്യം യജമാനേ ദധാതി വൃത്യാസ-

മനാഹാനിർദാഹായാശഃ ഋഷഭോ വൃഷ്ണിർബസുഃ സാ

ദക്ഷിണാ വൃഷ്ണതായൈതൈവ യജേതാദിശസ്യമാന

ഏതാശ്ചേദാ അസ്യ ദേവതാ അന്നമദന്ത്യദന്ത്യു

വേവാസ്യ മനുഷ്യാഃ | **32**

2.3.7.4 - Padam

ഭവതി | വൈശ്വദേവതായേതി വൈശ്വദേവ - തായ |

സമന്തമിതി സം - അന്തം | പര്യവദ്യതീതി പരി-അവദ്യതി |

സമന്തമിതി സം - അന്തം | ഏവ | ഇന്ദ്രിയം | വീര്യം |

യജമാനേ | ദധാതി | വൃത്യാസമിതി വി - അത്യാസം |

അഗ്നിതി | ആഹ | അനിർദാഹായേത്യനിഃ - ദാഹായ |

അശഃ | ഋഷഭഃ | വൃഷ്ണിഃ | ബസുഃ | സാ | ദക്ഷിണാ |

വൃഷ്ണതായേതി വൃഷ - തായ | ഏതയാ | ഏവ | യജേത |

പദ പാഠേ (വാക്യ സഹിത) - ദിതീയകാണ്ഡേ - തൃതീയഃ പ്രശ്നഃ

അഭിശംസ്യമാന ഇത്യഭി - ശംസ്യമാനഃ | ഏതാഃ | ച | ഇത് |
വൈ | അസ്യ | ദേവതാഃ | അന്നം | അദന്തി | അദന്തി | ഉ |
ഏവ | അസ്യ | മനുഷ്യാഃ | **32 (38)**

(ഇന്ദ്രിയകാമഃ - സവിതൃസ്തേജസ്തത് - പുരോധാശോ -
ഷ്ടാത്രിശ്ശ്ച) (A7)

2.3.8.1

രജനോ വൈ കൗണ്ഡേഃ ക്രതുജിതം ജാനകിം
ചക്ഷുർവന്യമയാത് തസ്മാ ഏതാമിഷ്ടിം നിർവപദഗന്ധേ
ദ്രാജസ്വതേ പുരോധാശമഷ്ടാകപാലച്ഛ് സൗര്യം ചരുമഗന്ധേ
ദ്രാജസ്വതേ പുരോധാശമഷ്ടാകപാലം തയൈവാസിൻ
ചക്ഷുരദധാദ്-യ-ശ്ചക്ഷുകാമഃ സ്മാത് തസ്മാ ഏതാമിഷ്ടിം
നിർവപേദഗന്ധേ ദ്രാജസ്വതേ പുരോധാശമഷ്ടാകപാലച്ഛ്
സൗര്യം ചരുമഗന്ധേ ദ്രാജസ്വതേ പുരോധാശ-
മഷ്ടാകപാലമഗ്നേർ വൈ ചക്ഷുഷാ മനുഷ്യാ വി - [ ] **33**

2.3.8.1 - Padam

രജനഃ | വൈ | കൗണ്ഡേഃ | ക്രതുജിതമിതി ക്രതു - ജിതം |
ജാനകിം | ചക്ഷുർവന്യമിതി ചക്ഷുഃ - വന്യം | അയാത് |
തസ്മൈ | ഏതാം | ഇഷ്ടിം | നിരിതി | അവപത് | അഗന്ധേ |

ഭ്രാജസ്യതേ | പുരോധാശം |

അഷ്ടാകപാലമിത്യഷ്ടാ - കപാലം | സൗര്യം | ചരും |

അഗ്നയേ | ഭ്രാജസ്യതേ | പുരോധാശം |

അഷ്ടാകപാലമിത്യഷ്ടാ - കപാലം | തയാ | ഏവ | അസിന് |

ചക്ഷുഃ | അദധാത് | യഃ | ചക്ഷുഷ്ണാമ ഇതി ചക്ഷുഃ - കാമഃ |

സ്യാത് | തസ്മൈ | ഏതാം | ഇഷ്ടീം | നിരിതി | വപേത് |

അഗ്നയേ | ഭ്രാജസ്യതേ | പുരോധാശം |

അഷ്ടാകപാലമിത്യഷ്ടാ - കപാലം | സൗര്യം | ചരും |

അഗ്നയേ | ഭ്രാജസ്യതേ | പുരോധാശം |

അഷ്ടാകപാലമിത്യഷ്ടാ - കപാലം | അഗ്നേഃ | വൈ |

ചക്ഷുഷാ | മനുഷ്യാഃ | വീതി | **33 (50)**

2.3.8.2

പശ്യന്തി സൂര്യസ്യ ദേവാ അഗ്നിം ചൈവ സൂര്യം

ച സ്വേന ഭാഗധേയേനോപ ധാവതി താവേവാസിൻ

ചക്ഷുർധത്തശ്ചക്ഷുഷ്ണാനേവ ഭവതി യദാഗ്നേയൗ

ഭവതശ്ചക്ഷുഷീ ഏവാസിൻ തത് പ്രതി ദധാതി യഥ്

സൗര്യോ നാസികാം തേനാഭിതഃ സൗര്യമാഗ്നേയൗ

ഭവതസ്മസ്മാദഭിതോ നാസികാം ചക്ഷുഷീ തസ്മാന്നാ-

സികയാ ചക്ഷുഷീ വിധ്യതേ സമാനീ യാജ്യാനുവാക്യേ

ഭവതഃ സമാനം ഹി ( ) ചക്ഷുഃ സമൃദ്ധ്യാ ഉദൃത്യം
 ജാതവേദസം സപ്ത ത്വാ ഹരിതോ രഥേ ചിത്രം
 ദേവാനാമുദഗാദനീകമിതി പിണ്ഡാൻ പ്രയച്ഛതി
 ചക്ഷുരേവാസൈ പ്രയച്ഛതി യദേവ തസ്യ തത് 34

2.3.8.2 - Padam

പശ്യതി | സൂര്യസ്യ | ദേവാഃ | അഗ്നിം | ച | ഏവ | സൂര്യം |
 ച | സ്വേന | ഭാഗധേയേനേതി ഭാഗ - ധേയേന | ഉപേതി |
 ധാവതി | തൗ | ഏവ | അസ്മിൻ | ചക്ഷുഃ | ധത്തഃ |
 ചക്ഷുഷാൻ | ഏവ | ഭവതി | യത് | ആഗേയൗ | ഭവതഃ |
 ചക്ഷുഷീ ഇതി | ഏവ | അസ്മിൻ | തത് | പ്രതീതി |
 ദധാതി | യത് | സൗര്യഃ | നാസികാം | തേന | അഭിതഃ |
 സൗര്യം | ആഗേയൗ | ഭവതഃ | തസ്മാത് | അഭിതഃ |
 നാസികാം | ചക്ഷുഷീ ഇതി | തസ്മാത് | നാസികയാ |
 ചക്ഷുഷീ ഇതി | വിധൃതേ ഇതി വി - ധൃതേ |
 സമാനീ ഇതി | യാജ്യാനുവാക്യേ ഇതി
 യാജ്യാ - അനുവാക്യേ | ഭവതഃ | സമാനം | ഹി ( ) |
 ചക്ഷുഃ | സമൃദ്ധ്യാ ഇതി സം - ഋദ്ധ്യ | ഉദിതി | ഉ | ത്യം |
 ജാതവേദസമിതി ജാത - വേദസം | സപ്ത | ത്വാ | ഹരിതഃ |

രഥേ॑ । ചി॒ത്രം । ദേ॒വാനാ॑ം । ഉ॒ദിതി॑ । ആ॒ഗാത് । അ॒നീ॒കം ।
ഇ॒തി । പി॒ണ്ഡാൻ । പ്രേ॒തി । യ॒ച്ച॒തി । ച॒ക്ഷുഃ । ഏ॒വ ।
അ॒സ്മൈ॑ । പ്രേ॒തി । യ॒ച്ച॒തി । യത് । ഏ॒വ । ത॒സ്യ ।
തത് । **34 (78) (വി - ഹൃ - ഷ്ടാവിഴ്ശതിശ്ച) (A8)**

2.3.9.1

ധ്രു॒വോ॑സി ധ്രു॒വോ॑ഹഃ॒ സ॒ജാതേ॑ഷു ഭൂ॒യാസം॑
ധീ॒രശ്ചേ॑ത്താ॒ വസു॑വിദ് ധ്രു॒വോ॑സി ധ്രു॒വോ॑ഹഃ॒
സ॒ജാതേ॑ഷു ഭൂ॒യാസമു॑ഗ്രശ്ചേ॒ത്താ॒ വസു॑വിദ് ധ്രു॒വോ॑സി
ധ്രു॒വോ॑ഹഃ॒-സ॒ജാതേ॑ഷു ഭൂ॒യാസമ॑ഭിഭൂ॒ശ്ചേ॒ത്താ॒
വസു॑വിദാ॒ മന॑മ॒സ്യാമ॑ന॒സ്യ ദേ॒വാ യേ॑ സ॒ജാതാഃ॑ കൃ॒മാരാഃ॑
സ॒മന॑സ॒സ്താന॑ഹം കാ॒മയേ॑ ഹൃ॒ദാ തേ॒ മാം കാ॑മ॒യന്താ॑ഃ
ഹൃ॒ദാ താൻ മ॒ ആ॑മ॒നസഃ॑ കൃ॒ധി സ്വാ॑ഹാ॒ ഽമ॑ന॒മസ്യാ॑ - [ ] **35**

2.3.9.1 - Padam

ധ്രു॒വഃ । അ॒സി । ധ്രു॒വഃ । അ॒ഹം । സ॒ജാതേ॑ഷിതി
സ - ജാതേ॑ഷു । ഭൂ॒യാസം॑ । ധീ॒രഃ । ചേ॒ത്താ॑ । വസു॑വിദിതി
വസു॑ - വിത് । ധ്രു॒വഃ । അ॒സി । ധ്രു॒വഃ । അ॒ഹം ।
സ॒ജാതേ॑ഷിതി സ-ജാതേ॑ഷു । ഭൂ॒യാസം॑ । ഉ॒ഗ്രഃ । ചേ॒ത്താ॑ ।
വസു॑വിദിതി വസു॑ - വിത് । ധ്രു॒വഃ । അ॒സി । ധ്രു॒വഃ ।

അഹം । സജാതേഷിതി സ - ജാതേഷു । ഭൂയാസം ।
 അഭിഭൂരിത്യഭി - ഭൂഃ । ചേത്താ । വസുവിദിതി വസു-വിത് ।
 ആമനമിത്യാ - മനം । അസി । ആമനസ്യേത്യാ - മനസ്യ ।
 ദേവാഃ । യേ । സജാതാ ഇതി സ - ജാതാഃ । കൂമാരാഃ ।
 സമനസ ഇതി സ - മനസഃ । താൻ । അഹം । കാമയേ ।
 ഹൃദാ । തേ । മാം । കാമയന്താം । ഹൃദാ । താൻ । മേ ।
 ആമനസ ഇത്യാ - മനസഃ । കൃധി । സ്വാഹാ ।
 ആമനമിത്യാ - മനം । അസി । **35 (50)**

2.3.9.2

-മനസ്യ ദേവാ യാഃ സ്ത്രീയഃ സമനസസ്താ അഹം കാമയേ
 ഹൃദാ താ മാം കാമയന്താ ഹൃദാ താ മ ആമനസഃ കൃധി
 സ്വാഹാ വൈശ്വദേവീ ഹ് സാങ്ഗ്രഹണീം നിർവപേദ്-
 ഗ്രാമകാമോ വൈശ്വദേവാ വൈ സജാതാ വിശ്വാനേവ
 ദേവാൻമസ്യേൻ ഭാഗധേയേനോപ ധാവതി ത ഏവാസ്മൈ
 സജാതാൻ പ്ര യച്ഛന്തി ഗ്രാമ്യേവ ഭവതി സാംഗ്രഹണീ
 ഭവതി മനോഗ്രഹണം വൈ സംഗ്രഹണം മന ഏവ
 സജാതാനാം - [ ] **36**

2.3.9.2 - Padam

ആമനസ്യേത്യാ - മനസ്യ | ദേവാഃ | യാഃ | സ്രിയഃ |
 സമനസ ഇതി സ - മനസഃ | താഃ | അഹം | കാമയേ |
 ഹൃദാ | താഃ | മാം | കാമയന്താം | ഹൃദാ | താഃ | മേ |
 ആമനസ ഇത്യാ - മനസഃ | കൃധി | സ്വാഹാ |
 വൈശ്വദേവീമിതി വൈശ്വ - ദേവീം | സാംഗ്രഹണീമിതി
 സാം - ഗ്രഹണീം | നിരിതി | വപേത് | ഗ്രാമകാമ ഇതി
 ഗ്രാമ - കാമഃ | വൈശ്വദേവാ ഇതി വൈശ്വ - ദേവാഃ |
 വൈ | സജാതാ ഇതി സ - ജാതാഃ | വിശ്വാൻ | ഏവ |
 ദേവാൻ | സ്വേന | ഭാഗധേയേനേതി ഭാഗ - ധേയേന |
 ഉപേതി | ധാവതി | തേ | ഏവ | അസ്മൈ | സജാതാനിതി
 സ - ജാതാൻ | പ്രേതി | യച്ഛന്തി | ഗ്രാമീ | ഏവ | ഭവതി |
 സാംഗ്രഹണീതി സാം - ഗ്രഹണീ | ഭവതി |
 മനോഗ്രഹണമിതി മനഃ - ഗ്രഹണം | വൈ |
 സംഗ്രഹണമിതി സം - ഗ്രഹണം | മനഃ | ഏവ |
 സജാതാനാമിതി സ - ജാതാനാം | 36 (50)

2.3.9.3

ഗൃഹ്ണാതി ധ്രുവോഽസി ധ്രുവോഽഹഃ | സജാതേഷു
 ഭൂയാസമിതി പരിധീൻ പരി ദധാത്യാശിഷമേവൈതാമാ

ശാസ്മോ ഏതദേവ സർവ്വം സജാതേഷധി ദവതി
 യസ്യൈവം വിദുഷഃ ഏതേ പരിധയഃ പരിധീയന്ത
 ആമ മനസ്യാമനസ്യ ദേവാ ഇതി തിസ്ര ആഹുതീർ
 ജുഹോത്യേ- താവന്തോ വൈ സജാതാ യേ മഹാന്തോ
 യേ ക്ഷുപ്താ യാഃ സ്ത്രീയസ്താനേവാവ രുന്ധേ ( ) ത
 ഏനമവരുദ്ധാ ഉപ തിഷ്ഠന്തേ । 37

2.3.9.3 - Padam

ഗൃഹ്ണാതി । ധ്രുവഃ । അസി । ധ്രുവഃ । അഹം ।
 സജാതേഷധിതി സ - ജാതേഷു । ഭൂയാസം । ഇതി ।
 പരിധീനിതി പരി - ധീൻ । പരീതി । ദധാതി ।
 ആശിഷമിത്യാ - ശിഷം । ഏവ । ഏതാം । ഏതി । ശാസ്മോ ।
 അഥോ ഇതി । ഏതത് । ഏവ । സർവ്വം । സജാതേഷധിതി
 സ - ജാതേഷു । അധീതി । ദവതി । യസ്യ । ഏവം ।
 വിദുഷഃ । ഏതേ । പരിധയ ഇതി പരി - ധയഃ । പരിധീയന്ത
 ഇതി പരി - ധീയന്തേ । ആമനമിത്യാ - മനം । അസി ।
 ആമനസ്യേത്യാ - മനസ്യ । ദേവാഃ । ഇതി । തിസ്രഃ ।
 ആഹുതീരിത്യാ - ഹുതീഃ । ജുഹോതി । ഏതാവന്തഃ । വൈ ।
 സജാതാ ഇതി സ - ജാതാഃ । യേ । മഹാന്തഃ । യേ ।

ക്ഷുപ്താഃ | യാഃ | സ്രീയഃ | താൻ | ഏവ | അപേതി |
 രൂന്ധേ ( ) | തേ | ഏനം | അവരുദ്ധാ ഇത്യവ - രുദ്ധാഃ |
 ഉപേതി | തിഷ്ണേ | 37 (55)

(സ്വാഹാ ശമനമസി-സജാതാനാഃ - രൂന്ധേ-പഞ്ച ച) (A9)

2.3.10.1

യന്നവമൈ തന്നവനീതമഭവദ്-യദസർപത് തഥ്
 സർപിരഭവദ്-യദധീയത തദ് ഘൃതമഭവദശിനോഃ പ്രാണോ
 ഽസി തസ്യ തേ ദത്താം യയോഃ പ്രാണോഽസി സ്വാഹേന്ദ്രസ്യ
 പ്രാണോഽസി തസ്യ തേ ദദാതു യസ്യ പ്രാണോഽസി സ്വാഹാ
 മിത്രാവരുണയോഃ പ്രാണോഽസി തസ്യ തേ ദത്താം യയോഃ
 പ്രാണോഽസി സ്വാഹാ വിശേഷാം ദേവാനാം
 പ്രാണോഽസി - [ ] 38

2.3.10.1 - Padam

യത് | നവം | ഐത് | തത് | നവനീതമിതി നവ - നീതം |
 അഭവത് | യത് | അസർപത് | തത് | സർപിഃ | അഭവത് |
 യത് | അധീയത | തത് | ഘൃതം | അഭവത് | അശിനോഃ |
 പ്രാണ ഇതി പ്ര - അനഃ | അസി | തസ്യ | തേ | ദത്താം |
 യയോഃ | പ്രാണ ഇതി പ്ര - അനഃ | അസി | സ്വാഹാ |

ഇന്ദ്രസ്യ | പ്രാണ ഇതി പ്ര - അനഃ | അസി | തസ്യ | തേ |
 ദദാതു | യസ്യ | പ്രാണ ഇതി പ്ര-അനഃ | അസി | സ്വാഹാ |
 മിത്രാവരുണയോരിതി മിത്രാ - വരുണയോഃ | പ്രാണ ഇതി
 പ്ര - അനഃ | അസി | തസ്യ | തേ | ദത്താം | യയോഃ |
 പ്രാണ ഇതി പ്ര - അനഃ | അസി | സ്വാഹാ | വിശേഷാം |
 ദേവാനാം | പ്രാണ ഇതി പ്ര - അനഃ | അസി | **38 (50)**

2.3.10.2

തസ്യ തേ ദദാതു യേഷാം പ്രാണോഽസി സ്വാഹാ ഏതസ്യ
 ധാരാമൃതസ്യ പർവ്വമാമിന്ദ്രേണ ദത്താം പ്രയതാം മരുദ്ഭിഃ |
 തത് ത്വാ വിഷ്ണുഃ പര്യപശ്യത് തത് ത്വേധാ ഗവൈരയത് |
 പാവമാനേന ത്വാ സ്തോമേന ഗായത്രസ്യ വർതന്യോപാച്ഛ്
 ശോർവീര്യേണ ദേവസ്താ സവിതോത് സൃജതു ജീവാതവേ
 ജീവനസ്യായൈ ബൃഹദ്-രഥന്തരയോസ്താ സ്തോമേന
 ത്രിഷ്ടുഭോ വർതന്യാ ശുക്രസ്യ വീര്യേണ ദേവസ്താ
 സവിതോമ് - [ ] **39**

2.3.10.2 - Padam

തസ്യ | തേ | ദദാതു | യേഷാം | പ്രാണ ഇതി പ്ര - അനഃ |
 അസി | സ്വാഹാ | ഏതസ്യ | ധാരാം | അമൃതസ്യ |
 പന്ഥാം | ഇന്ദ്രേണ | ദത്താം | പ്രയതാമിതി പ്ര - യതാം |

മരുദ്ദിരിതി മരുത് - ഭിഃ | തത് | ത്വാ | വിഷ്ണുഃ | പരിതി |
അപശ്യത് | തത് | ത്വാ | ഇഡാ | ഗവി | ഐരയത് |
പാവമാനേന | ത്വാ | സ്തോമേന | ഗായത്രസ്യ | വർതന്യാ |
ഉപാച്ഛോരിത്യുപ - അച്ഛോഃ | വീര്യേണ | ദേവഃ | ത്വാ |
സവിതാ | ഉദിതി | സൃജതു | ജീവാതവേ |
ജീവനസ്യായൈ | ബൃഹദ്രഥന്തരയോരിതി
ബൃഹത് - രഥന്തരയോഃ | ത്വാ | സ്തോമേന | ത്രിഷ്ടുഭഃ |
വർതന്യാ | ശുക്രസ്യ | വീര്യേണ | ദേവഃ | ത്വാ | സവിതാ |
ഉദിതി | **39 (50)**

2.3.10.3

സൃജതു ജീവാതവേ ജീവനസ്യായാ അഗ്നേസ്താ മാത്രയാ
ജഗത്യൈ വർതന്യാഃഗ്രയണസ്യ വീര്യേണ ദേവസ്താ
സവിതോമ് സൃജതു ജീവാതവേ ജീവനസ്യായാ ഇമമഗ്ന
ആയുഷേ വർചസേ കൃധി പ്രിയച്ഛ് രേതോ വരുണ സോമ
രാജൻ | മാ തേവാസ്മാ അദിതേ ശർമ യച്ഛ വിശ്വേ ദേവാ
ജരദഷ്ടിർ യഥാഃസത് | അഗ്നിരാധുഷ്ഠാൻമ് സ
വനസ്സതിഭിരാധുഷ്ഠാൻ തേന ത്വാഃഃയുഷാഃഃയുഷ്ഠന്തം
കരോമി സോമ ആയുഷ്ഠാൻമ് ( ) സ ഓഷധീഭിർ യജ്ഞ

ആയുഷ്ഠാൻ¹ സ ദക്ഷിണാഭിർ² ബ്രഹ്മാ³യുഷ്ഠത്⁴ തദ്-
 ബ്രാഹ്മണൈരായുഷ്ഠദ്⁵ ദേവാ⁶ ആയുഷ്ഠന്തസ്യേ⁷മൃതേന⁸
 പിതര⁹ ആയുഷ്ഠന്തസ്യേ¹⁰ സ്വധയാ¹¹യുഷ്ഠന്തസ്യേന¹²
 ത്വാ¹³ യുഷ്ഠാ¹⁴ യുഷ്ഠന്തം¹⁵ കരോമി । 40

2.3.10.3 - Padam

സ്യുജതു । ജീവാതവേ । ജീവനസ്യായൈ¹ । അഗ്നേഃ । ത്വാ ।
 മാത്രയാ । ജഗത്യൈ । വർതന്യാ । ആഗ്രയണസ്യ ।
 വീര്യേണ । ദേവഃ । ത്വാ । സവിതാ । ഉദിതി । സ്യുജതു ।
 ജീവാതവേ । ജീവനസ്യായൈ । ഇമം । അഗ്നേ । ആയുഷേ ।
 വർചസേ । കൃധി । പ്രിയം । രേതഃ । വരുണ । സോമ ।
 രാജന് । മാതാ । ഇവ । അസ്മൈ । അദിതേ । ശർമ്മ । യച്ഛ ।
 വിശ്വേ । ദേവാഃ । ജരദഷ്ടിരിതി ജരത് - അഷ്ടിഃ । യഥാ ।
 അസത് । അഗ്നിഃ । ആയുഷ്ഠാൻ । സഃ । വനസ്സതിഭിരിതി
 വനസ്സതി - ഭിഃ । ആയുഷ്ഠാൻ । തേന । ത്വാ । ആയുഷാ ।
 ആയുഷ്ഠന്തം । കരോമി । സോമഃ । ആയുഷ്ഠാൻ ( ) । സഃ ।
 ഓഷധീഭിരിത്യോഷധി - ഭിഃ । യജ്ഞഃ । ആയുഷ്ഠാൻ । സഃ ।
 ദക്ഷിണാഭിഃ । ബ്രഹ്മ । ആയുഷ്ഠത് । തത് । ബ്രാഹ്മണൈഃ ।
 ആയുഷ്ഠത് । ദേവാഃ । ആയുഷ്ഠന്തഃ । തേ । അമൃതേന ।

പിതരഃ | ആയുഷ്ഠന്തഃ | തേ | സ്വധയേതി സ്വ - ധയാ |
 ആയുഷ്ഠന്തഃ | തേന | ത്വാ | ആയുഷാ | ആയുഷ്ഠന്തം |

കരോമി | **40 (75)**

(വിശേഷാഢ് ദേവാനാഢ് പ്രാണോഽസി - ത്രിഷ്ടുഭോ
 വർതന്യാ ശുക്രസ്യ വീര്യേണ ദേവസ്ത്വാ സവിതോമ -
 സോമ ആയുഷ്ഠാൻ - പഞ്ചവിദ്ശതിശ്ച) (A10)

2.3.11.1

അഗ്നിം ഽവാ ഏതസ്യ ശരീരം ഗച്ഛതി സോമഃ രസോ
 വരുണ ഏനം വരുണപാശേന ഗൃഹ്ണാതി സർസ്വതീം
 ഽവാഗഗ്നാവിഷ്ണു ആത്മാ യസ്യ ജ്യോഗാമയതി യോ
 ജ്യോഗാമയാവീ സ്യാദ്യോ വാ കാമയേത
 സർവമായുരിയാമിതി തസ്മാ ഏതാമിഷ്ടിം നിർവപേദാഗ്നേയ
 -മഷ്ടാകപാലഃ സൗമ്യം ചരും വാരുണം ദശകപാലഃ
 സാരസ്വതം ചരുമാഗ്നാവൈഷ്ണവ- മേകാദശകപാല-
 മഗ്നേരേവാസ്യ ശരീരം നിഷ്ക്രീണാതി സോമാദ്രസം - [ ] **41**

2.3.11.1 - Padam

അഗ്നിം | വൈ | ഏതസ്യ | ശരീരം | ഗച്ഛതി | സോമം |
 രസഃ | വരുണഃ | ഏനം |

വരുണപാശേനേതി വരുണ - പാശേന | ഗൃഹ്ണാതി |
 സരസ്വതീം | വാക് | അഗ്നാവിഷ്ടു ഇത്യഗ്നാ - വിഷ്ടു |
 ആത്മാ | യസ്യ | ജ്യോക് | ആമയതി | യഃ |
 ജ്യോഗാമയാവീതി ജ്യോക്-ആമയാവീ | സ്യാത് | യഃ | വാ |
 ക്രമയേത | സർവം | അയുഃ | ഇയാം | ഇതി | തസ്മൈ |
 ഏതാം | ഇഷ്ടീം | നിരിതി | വപേത് | ആഗേയം |
 അഷ്ടാകപാലമിത്യഷ്ടാ - കപാലം | സൗമ്യം | ചരും |
 വാരുണം | ദശകപാലമിതി ദശ - കപാലം | സാരസ്വതം |
 ചരും | ആഗ്നാവൈഷ്ണവമിത്യാഗ്നാ - വൈഷ്ണവം |
 ഏകാദശകപാലമിത്യേകാദശ - കപാലം | അഗ്നേഃ | ഏവ |
 അസ്യ | ശരീരം | നിഷ്ക്രീണാതീതി നിഃ - ക്രീണാതി |
 സോമാത് | രസം | **41 (50)**

2.3.11.2

വാരുണേനൈവൈനം വരുണപാശാൻ മുഞ്ചതി
 സാരസ്വതേന വാചം ദധാത്യഗ്നിഃ സർവാ ദേവതാ
 വിഷ്ണുർ യജേതാ ദേവതാഭിശ്ശൈവൈനം യജേതൻ
 ച ദിഷജ്യത്യുത യദീതാസുർ ഭവതി ജീവത്യേവ
 യന്നവമൈത് തന്നവനീതമ-ഭവദിത്യാജ്യ-മവേക്ഷതേ

രൂപമേവാസൈ തന്മഹിമാനം വ്യാചഷ്ടേ അശിനോഃ പ്രാണോ
 അശിതാഹാശിനൗ വൈ ദേവാനാം - [ ] 42

2.3.11.2 - Padam

വാരുണേന ഏവ ഏനം വരുണപാശാദിതി
 വരുണ - പാശാത് മുഞ്ചതി സാരസ്വതേന വാചം
 ദധാതി അഗ്നിഃ സർവാഃ ദേവതാഃ വിഷ്ണുഃ യജ്ഞഃ
 ദേവതാഭിഃ ച ഏവ ഏനം യജ്ഞേന ച ദിഷജ്യതി
 ഉത യദി ഇതാസുരിതീത - അസുഃ ദവതി ജീവതി
 ഏവ യത് നവം ഐത് തത് നവനീതമിതി
 നവ - നീതം അഭവത് ഇതി ആജ്യം അവേതി
 ഇക്ഷതേ രൂപം ഏവ അസ്യ ഏതത് മഹിമാനം
 വ്യാചഷ്ട ഇതി വി - ആചഷ്ടേ അശിനോഃ
 പ്രാണ ഇതി പ്ര - അനഃ അസി ഇതി ആഹ
 അശിനൗ വൈ ദേവാനാം 42 (50)

2.3.11.3

ദിഷജൗ താഭ്യമേവാസൈ ദേഷജം കരോതീന്ദ്രസ്യ
 പ്രാണോ അശിതാഹേന്ദ്രിയ-മേവാസ്മിന്നേതേന ദധാതി
 മിത്രാവരുണയോഃ പ്രാണോ അശിതാഹ പ്രാണാ-
 പാനാവേവാസ്മിന്നേതേന ദധാതി വിശേഷാം ദേവാനാം

പ്രാണോഽസീത്യാഹ വീര്യമേവാസ്മിന്നേതേന ദധാതി
 ഘൃതസ്യ ധാരാമൃതസ്യ പന്ഥാമിത്യാഹ യഥാ-
 യജുരേവൈതത് പാവമാനേന ത്വാ സ്തോമേനേത്യാ - [ ] 43

2.3.11.3 - Padam

ദിഷജഃ | താഭ്യാം | ഏവ | അസ്മൈ | ദേഷജം | കരോതി |
 ഇന്ദ്രസ്യ | പ്രാണ ഇതി പ്ര - അനഃ | അസി | ഇതി | ആഹ |
 ഇന്ദ്രിയം | ഏവ | അസ്മിൻ | ഏതേന | ദധാതി |
 മിത്രാവരുണയോരിതി മിത്രാ - വരുണയോഃ | പ്രാണ ഇതി
 പ്ര - അനഃ | അസി | ഇതി | ആഹ | പ്രാണാപാനാവിതി
 പ്രാണ - അപാനഃ | ഏവ | അസ്മിൻ | ഏതേന |
 ദധാതി | വിശേഷാൽ | ദേവാനാം | പ്രാണ ഇതി പ്ര - അനഃ |
 അസി | ഇതി | ആഹ | വീര്യം | ഏവ | അസ്മിൻ | ഏതേന |
 ദധാതി | ഘൃതസ്യ | ധാരാമൃതസ്യ | പന്ഥാമിത്യാഹ | ഇതി |
 ആഹ | യഥായജുരിതി യഥാ - യജുഃ | ഏവ | ഏതത് |
 പാവമാനേന | ത്വാ | സ്തോമേന | ഇതി | 43 (50)

2.3.11.4

-ഹ പ്രാണമേവാസ്മിന്നേതേന ദധാതി ബൃഹദ്-
 രഥന്തരയോസ്ത്വാ സ്തോമേനേത്യാഹഽജ ഏവാസ്മിന്നേതേന
 ദധാത്യഗേസ്ത്വാ മാത്രയേത്യാഹഽ-സ്തമാന-മേവാസ്മിന്നേതേന

ദധാത്യുതിജഃ പര്യാഹുര്യാവന്ത ഏവർതിജസ്ത ഏനം
 ഭിഷജ്യന്തി ബ്രഹ്മണോ ഹസ്തമന്നാരഭ്യ പര്യാഹുരേകധൈവ
 യജമാന ആയുർദധതി യദേവ തസ്യ തദ്ധിർണ്യാദ് - [ ] 44

2.3.11.4 - Padam

ആഹ | പ്രാണമിതി പ്ര-അനം | ഏവ | അസ്മിന് | ഏതേന |
 ദധാതി | ബൃഹദ്രഥന്തരയോരിതി ബൃഹത് -രഥന്തരയോഃ |
 ത്വാ | സ്തോമേന | ഇതി | ആഹ | ഓജഃ | ഏവ | അസ്മിന് |
 ഏതേന | ദധാതി | അഗ്നേഃ | ത്വാ | മാത്രയാ | ഇതി | ആഹ |
 ആത്മാനം | ഏവ | അസ്മിന് | ഏതേന | ദധാതി | ഗൃതിജഃ |
 പരീതി | ആഹുഃ | യാവന്തഃ | ഏവ | ഗൃതിജഃ | തേ | ഏനം |
 ഭിഷജ്യന്തി | ബ്രഹ്മണഃ | ഹസ്തം |

അന്നാരഭ്യത്യനു - ആരഭ്യ | പരീതി | ആഹുഃ |
 ഏകധേത്യേക - ധാ | ഏവ | യജമാനേ | ആയുഃ |
 ദധതി | യത് | ഏവ | തസ്യ | തത് | ഹിർണ്യാത് | 44 (50)

2.3.11.5

ഘൃതം നിഷ്പിബത്യായുർവൈ ഘൃതമമൃതം
 ഹിർണ്യമമൃതാദേവാ ssയുർനിഷ്പിബതി ശതമാനം ദവതി
 ശതായുഃ പുരുഷഃ ശതേന്ദ്രിയ ആയുഷ്യേവേന്ദ്രിയേ
 പ്രതിതിഷ്ഠത്യഥോ ഖലു യാവതീഃ സമാ ഏഷ്യൻ മന്യേത

താവ്നാനഃ സ്യാത് സമൃദ്ധ്യാ ഇമമഗ്ന ആയുഷേ വർചസേ
 കൃധീത്യാഹാ ധൃയുരേവാസിൻ വർചോ ദധാതി വിശേ
 ദേവാ ജരദഷ്ടിർ യഥാ സദിത്യാ ( ) -ഹ ജരദഷ്ടിമേവൈനം
 കരോത്യഗ്നി-രായുഷാനിതി ഹസ്തം ഗൃഹ്ണാത്യേതേ വൈ
 ദേവാ ആയുഷന്തസ്ത ഏവാസിന്നായുർദധതി
 സർവമായുരേതി । 45

2.3.11.5 - Padam

ഘൃതം । നിരിതി । പിബതി । ആയുഃ । വൈ । ഘൃതം ।
 അമൃതം । ഹിരണ്യം । അമൃതാത് । ഏവ । ആയുഃ । നിരിതി ।
 പിബതി । ശതമാനമിതി ശത - മാനം । ഭവതി ।
 ശതായുരിതി ശത - ആയുഃ । പുരുഷഃ । ശതേന്ദ്രിയ ഇതി
 ശത - ഇന്ദ്രിയഃ । ആയുഷി । ഏവ । ഇന്ദ്രിയേ । പ്രതീതി ।
 തിഷ്ഠതി । അഥോ ഇതി । ഖലു । യാവതീഃ । സമാഃ ।
 ഏഷ്യന് । മന്യേത । താവ്നാനമിതി താവത് - മാനം ।
 സ്യാത് । സമൃദ്ധ്യാ ഇതി സം - ഋദ്ധ്യേ । ഇമം । അഗ്നേ ।
 ആയുഷേ । വർചസേ । കൃധി । ഇതി । ആഹ । ആയുഃ ।
 ഏവ । അസിന് । വർചഃ । ദധാതി । വിശേ । ദേവാഃ ।
 ജരദഷ്ടിരിതി ജരത് - അഷ്ടിഃ । യഥാ । അസത് । ഇതി ( ) ।

ആഹ | ജരദഷ്ടിമിതി ജരത് - അഷ്ടിം | ഏവ | ഏനം |
 കരോതി | അഗ്നിഃ | ആയുഷ്ണാൻ | ഇതി | ഹസ്തം |
 ഗൃഹ്ണാതി | ഏതേ | വൈ | ദേവാഃ | ആയുഷ്ണന്തഃ | തേ |
 ഏവ | അസ്മിൻ | ആയുഃ | ദധതി | സർവം | ആയുഃ |

ഏതി | **45 (72)** (രസം - ദേവാനാഃ - സ്തോമേനേതി -
 ഹിരണ്യം - ദസദിതി - ദാവീശ്ശതിശ്ച) (A11)

2.3.12.1

പ്രജാപതിർ വരുണായാശ്വമനയത് സ സ്വാം ദേവതാമാർച്ചമ്
 സ പര്യദീര്യത സ ഏതം വാരുണം ചതുഷ്-കപാലമപശ്യത്
 തം നിർവപത് തതോ വൈ സ വരുണപാശാദമുച്യത
 വരുണോ വാ ഏതം ഗൃഹ്ണാതി യോഽശ്വം പ്രതിഗൃഹ്ണാതി
 യാവതോഽശ്വാൻ പ്രതിഗൃഹ്ണീയാത് താവതോ വാരുണാൻ
 ചതുഷ്കപാലാൻ നിർവപേദ്-വരുണമേവ സ്വേന

ഭാഗധേയേനോപ ധാവതി സ ഏവൈനം വരുണപാശാൻ-
 മുഞ്ചതി - [ ] **46**

2.3.12.1 - Padam

പ്രജാപതിരിതി പ്രജാ - പതിഃ | വരുണായ | അശ്വം |
 അനയത് | സഃ | സ്വാം | ദേവതാം | ആർച്ചത് | സഃ |

പരീതി | അദീര്യത | സഃ | ഏതം | വാരുണം |
 ചതുഷ്പാലമിതി ചതുഃ - കപാലം | അപശ്യത് | തം |
 നിരിതി | അവപത് | തതഃ | വൈ | സഃ | വരുണപാശാദിതി
 വരുണ - പാശാത് | അമുച്യത | വരുണഃ | വൈ | ഏതം |
 ഗൃഹ്ണാതി | യഃ | അശ്വം | പ്രതിഗൃഹ്ണാതീതി
 പ്രതി - ഗൃഹ്ണാതി | യാവതഃ | അശ്വാൻ |
 പ്രതിഗൃഹ്ണീയാദിതി പ്രതി - ഗൃഹ്ണീയാത് | താവതഃ |
 വാരുണാൻ | ചതുഷ്പാലാനിതി ചതുഃ - കപാലാൻ |
 നിരിതി | വപേത് | വരുണം | ഏവ | സ്വേന |
 ഭാഗധേയേനേതി ഭാഗ - ധേയേന | ഉപേതി | ധാവതി | സഃ |
 ഏവ | ഏനം | വരുണപാശാദിതി വരുണ - പാശാത് |

മുഞ്ചതി | **46 (50)**

2.3.12.2

ചതുഷ്പാലാ ഭവന്തി ചതുഷ്പാദ്ധ്യശഃ സമൃദ്ധ്യാ
 ഏകമതിരിക്തം നിർവപേദ്-യമേവ പ്രതിഗ്രാഹീ ഭവതി യം
 വാ നായേതി തസ്മാദേവ വരുണപാശാൻ മുച്യതേ യദ്യപരം
 പ്രതിഗ്രാഹീ സ്യാഥ് സൗര്യമേകകപാലമനു
 നിർവപേദമുമേവാ ട്വദിത്യമുച്ഛാരം കുരുതേ ട്വേ

പദ പാഠേ (വാക്യ സഹിത) - ദിതീയകാണ്ഡേ - തൃതീയഃ പ്രശ്നഃ

ഽവദ്യഥമവൈത്യസ്തം വൈ വരുണഃ സാക്ഷാദേവ വരുണമവ
യജതേ ഽപോനപ്രിയം ചരും ( ) പുനരേത്യ
നിർവപേദസ്തം യോനിർവാ അശ്വഃ സ്വാമേവൈനം

യോനിം ഗമയതി സ ഏനച് ശാന്ത ഉപ തിഷ്ഠതേ । 47

2.3.12.2 - Padam

ചതുഷ്പാലാ ഇതി ചതുഃ - കപാലാഃ । ഭവന്തി ।
ചതുഷ്ഠാദിതി ചതുഃ - പാത് । ഹി । അശ്വഃ । സമൃദ്ധ്യാ ഇതി
സം - ഋദ്ധ്യ । ഏകം । അതിരിക്തമിത്യതി - റിക്തം ।
നിരിതി । വപേത് । യം । ഏവ । പ്രതിഗ്രാഹീതി
പ്രതി - ഗ്രാഹീ । ഭവതി । യം । വാ । ന ।
അധ്യേതീത്യധി - ഏതി । തസ്മാത് । ഏവ ।
വരുണപാശാദിതി വരുണ - പാശാത് । മുച്യതേ । യദി ।
അപരം । പ്രതിഗ്രാഹീതി പ്രതി - ഗ്രാഹീ । സ്യാത് ।
സൗര്യം । ഏകകപാലമിത്യേക - കപാലം । അനു । നിരിതി ।
വപേത് । അമും । ഏവ । ആദിത്യം । ഉച്ചാരമിത്യുത് - ചാരം ।
കുരുതേ । അപഃ । അവദ്യഥമിത്യവ-ദ്യഥം । അവേതി । ഏതി ।
അസ്ഥിത്യപ് - സു । വൈ । വരുണഃ । സാക്ഷാദിതി
സ - അക്ഷാത് । ഏവ । വരുണം । അവേതി । യജതേ ।

അപോനപ്രീയമിത്യപഃ - നപ്രീയം | ചരും ( ) | പുനഃ |
 ഏത്യേത്യാ - ഇത്യ | നിരിതി | വപേത് |
 അഹ്സായോനിരിത്യഹ്സായോനിഃ | വൈ | അശഃ | സ്വാം |
 ഏവ | ഏനം | യോനിം | ഗമയതി | സഃ | ഏനം | ശാന്തഃ |
 ഉപേതി | തിഷ്ഠതേ | **47 (67)**

(മുഞ്ചതി - ചര്യ - സപ്തദശ ച) (A12)

2.3.13.1

യാ വാമിന്ദ്രാവരുണാ യതവ്യാ തനൂസ്തയേമമച് ഹസോ
 മുഞ്ചതം യാ വാമിന്ദ്രാവരുണാ സഹസ്യാ രക്ഷസ്യാ
 തേജസ്യ തനൂസ്തയേ മമച് ഹസോ മുഞ്ചതം യോ വാമിന്ദ്രാവ
 വരുണാ വഗൗ സ്രാമസ്തം വാ മേ തേനാ വയജേയോ
 വാമിന്ദ്രാവരുണാ ദിപാമ്സു പശുഷു ചതുഷ്ഠാമ്സു
 ഗോഷ്ടേ ഗൃഹേഷ്ഠാമ്സോഷധീഷു വനസ്തീഷു സ്രാമസ്തം
 വാ മേ തേനാവ യജ ഇന്ദ്രോ വാ ഏതസ്യേ - [ ] **48**

2.3.13.1 - Padam

യാ | വാം | ഇന്ദ്രാവരുണേതീന്ദ്രാ - വരുണാ | യതവ്യാ |
 തനൂഃ | തയാ | ഇമം | അച്ഛഹസഃ | മുഞ്ചതം | യാ | വാം |
 ഇന്ദ്രാവരുണേതീന്ദ്രാ - വരുണാ | സഹസ്യാ | രക്ഷസ്യാ |

തേജസ്യാ॑ । തന്യുഃ॑ । തയാ॑ । ഇമം॑ । അഹ്സഃ॑ । മുഞ്ചതം॑ ।
 യഃ॑ । വാം॑ । ഇന്ദ്രാവരുണാവിതീന്ദ്രാ॑ - വരുണൗ॑ । അഗൗ॑ ।
 സ്രാമഃ॑ । തം॑ । വാം॑ । ഏതേന॑ । അവേതി॑ । യജേ॑ । യഃ॑ । വാം॑ ।
 ഇന്ദ്രാവരുണേതീന്ദ്രാ॑ - വരുണാ॑ । ദിപാമ്സദിതി॑
 ദിപാത് - സു॑ । പശുഷു॑ । ചതുഷ്ഠാമ്സദിതി॑
 ചതുഷ്ഠാത് - സു॑ । ഗോഷു॑ ഇതി॑ ഗോ- സ്ഥേ॑ । ഗൃഹേഷു॑ ।
 അഹ്സിത്യപ് - സു॑ । ഓഷധീഷു॑ । വനസ്സതിഷു॑ ।
 സ്രാമഃ॑ । തം॑ । വാം॑ । ഏതേന॑ । അവേതി॑ । യജേ॑ । ഇന്ദ്രഃ॑ ।
 വൈ॑ । ഏതസ്യ॑ । 48 (50)

2.3.13.2

-ന്ദ്രിയേണാപ ക്രാമതി വരുണ ഏനം വരുണപാശേന॑
 ഗൃഹ്ണാതി॑ യഃ പാപ്മനാ॑ ഗൃഹീതോ ദവതി॑ യഃ പാപ്മനാ॑
 ഗൃഹീതഃ॑ സ്യാത് തസ്മാ॑ ഏതാമൈന്ദ്രാവരുണീം॑ പയസ്യാ॑
 നിർവപേദിന്ദ്ര॑ ഏവാസിന്നിന്ദ്രിയം॑ ദധാതി॑ വരുണ ഏനം॑
 വരുണപാശാൻ-മുഞ്ചതി॑ പയസ്യാ॑ ദവതി॑ പയോ ഹി വാ
 ഏതസ്മാദപക്രാമത്യഥൈഷ॑ പാപ്മനാ॑ ഗൃഹീതോ॑ യത്
 പയസ്യാ॑ ദവതി॑ പയ॑ ഏവാസിൻ തയാ॑ ദധാതി॑
 പയസ്യായാം - [ ] 49

2.3.13.2 - Padam

ഇന്ദ്രിയേണ | അപേതി | ക്രാമതി | വരുണഃ | ഏനം |
 വരുണപാശേനേതി വരുണ - പാശേന | ഗൃഹ്ണാതി | യഃ |
 പാപ്മനാ | ഗൃഹീതഃ | ഭവതി | യഃ | പാപ്മനാ | ഗൃഹീതഃ |
 സ്യാത് | തസ്മൈ | ഏതാം |
 ഐന്ദ്രാവരുണീമിത്യേന്ദ്രാ - വരുണീം | പയസ്യാം |
 നിരിതി | വപേത് | ഇന്ദ്രഃ | ഏവ | അസ്മിൻ | ഇന്ദ്രിയം |
 ദധാതി | വരുണഃ | ഏനം | വരുണപാശാദിതി
 വരുണ - പാശാത് | മുഞ്ചതി | പയസ്യാ | ഭവതി | പയഃ |
 ഹി | വൈ | ഏതസ്മാത് | അപക്രാമതീത്യപ - ക്രാമതി |
 അഥ | ഏഷഃ | പാപ്മനാ | ഗൃഹീതഃ | യത് | പയസ്യാ |
 ഭവതി | പയഃ | ഏവ | അസ്മിൻ | തയാ | ദധാതി |
 പയസ്യായാം | **49 (50)**

2.3.13.3

പുരോഽധാശമവ് ദധാത്യാത്മനാന്തമേവൈനം കരോത്യഥോ
 ആയതനവന്തമേവ ചതുർധാ വൃഹതി ദിക്ഷേവ
 പ്രതിതിഷ്ഠതി പുനഃ സമൃഹതി ദിഗ്ഭ്യ ഏവാസ്മൈ ദേഷജം
 കരോതി സമൃഹ്യാവ് ദൃതി യഥാഽവിധം നിഷ്കൃന്തതി
 താദൃഗേവ തദ്യോ വാമിന്ദ്രാവരുണാവഗൗ സ്രാമസ്തം

വാ॒മേ॒തേ॒നാവ॑ യ॒ജ ഇ॒ത്യാഹ॑ ദു॒രിഷ്ട്യാ॑ ഏ॒വൈ॒നം പാ॒തി
( ) യോ വാ॑ മി॒ന്ദ്രാ വ॒രുണാ॑ ദി॒പാമ്സു॑ പ॒ശുഷു॑ സ്രാമ॒സ്തം
വാ॒മേ॒തേ॒നാവ॑ യ॒ജ ഇ॒ത്യാഹൈ॑താവ॒തീർവാ॑ ആ॒പ
ഓ॒ഷധ॑യോ വ॒നസ്സ॑തയഃ പ്ര॒ജാഃ പ॒ശവ॑ ഉ॒പജീ॑വനീയാ॒സ്താ
ഏ॒വാസൈ॑ വ॒രുണ॑പാശാൻ-മു॒ഞ്ച॑തി । 50

2.3.13.3 - Padam

പു॒രോ॒ധാശം॑ । അ॒വേ॒തി । ദ॒ധാ॒തി ।
ആ॒ത്മ॒ന്വന്ത॑മി॒ത്യാത്മ॑ൻ - വ॒ന്തം । ഏ॒വ । ഏ॒നം । ക॒രോ॒തി ।
അ॒ഥോ ഇ॒തി । ആ॒യത്ന॑വ॒ന്തമി॒ത്യായ॑ത്ന - വ॒ന്തം ।
ഏ॒വ । ച॒തുർധേ॑തി ച॒തുഃ - ധാ । വീ॒തി । ഊ॒ഹ॒തി । ദി॒ക്ഷു ।
ഏ॒വ । പ്ര॒തീ॒തി । തി॒ഷ്ഠ॒തി । പു॒നഃ । സ॒മി॒തി । ഊ॒ഹ॒തി ।
ദി॒ഗ്ദ്വ ഇ॒തി ദി॒ക് - ദൃഃ । ഏ॒വ । അ॒സ്മൈ॑ । ഭേ॒ഷജം॑ ।
ക॒രോ॒തി । സ॒മു॒ഹൃ॒തി സം - ഊ॒ഹൃ । അ॒വേ॒തി । ദൃ॒തി ।
യ॒ഥാ । ആ॒വി॒ദ്ധ॒മി॒ത്യാ - വി॒ദ്ധം । നി॒ഷ്ക്ര॑ന്തതീ॒തി
നിഃ - കൃ॒ന്ത॒തി । താ॒ദൃക് । ഏ॒വ । തത് । യഃ । വാ॒ം ।
ഇ॒ന്ദ്രാ॒വ॒രുണാ॑വിതീ॒ന്ദ്രാ-വ॒രുണൗ॑ । അ॒ഗ്നൗ॑ । സ്രാമഃ॑ । തം ।
വാ॒ം । ഏ॒തേന॑ । അ॒വേ॒തി । യ॒ജേ । ഇ॒തി । ആ॒ഹ । ദു॒രിഷ്ട്യാ॑
ഇ॒തി ദൃഃ - ഇ॒ഷ്ട്യാഃ । ഏ॒വ । ഏ॒നം । പാ॒തി ( ) । യഃ । വാ॒ം ।

ഇന്ദ്രാവരുണേതീന്ദ്രാ - വരുണാ । ദിപാമ്സദിതി
 ദിപാത് - സു । പശുഷു । സ്രാമഃ । തം । വാം । ഏതേന ।
 അവേതി । യജേ । ഇതി । ആഹ । ഏതാവതീഃ । വൈ ।
 ആപഃ । ഓഷധയഃ । വനസ്തതയഃ । പ്രജാ ഇതി പ്ര - ജാഃ ।
 പശവഃ । ഉപജീവനീയാ ഇത്യുപ - ജീവനീയാഃ । താഃ ।
 ഏവ । അസ്മൈ । വരുണപാശാദിതി വരുണ - പാശാത് ।
 മുഞ്ചതി । 50 (76) (ഏതസ്യ - പയസ്യായാം - പാതി -
 ഷഡ്വിശ്ശതിശ്ച) (A13)

2.3.14.1

സ പ്രത്വ നി കാവ്യേ ന്രം വോ വിശ്വതസ്തരീ ന്രം നരഃ ।
 താം നഃ സോമ വിശ്വതോ രക്ഷാ രാജന്നഘായതഃ ।
 ന രീഷ്യേത് താവതഃ സഖാഃ । യാ തേ ധാമാനി ദിവി യാ
 പൃഥിവ്യാം യാ പർവതേഷോഷധീഷ്വഹ്നു । തേഭിരനോ
 വിശ്വൈഃ സുമനാ അഹേഡൻ രാജൻമ്-സോമ പ്രതി
 ഹവ്യാ ഗൃഭായ । അഗ്നീഷോമാ സവേദസാ സഹൂതീ
 വനതം ഗിരഃ । സം ദേവത്രാ ബഭൂവമുഃ । യുവ - [ ] 51

2.3.14.1 - Padam

സഃ | പ്രതവദിതി പ്രത - വത് | നീതി | കാവ്യം | ഇന്ദ്രം |
 വഃ | വിശ്വതഃ | പരീതി | ഇന്ദ്രം | നരഃ | ത്വം | നഃ | സോമ |
 വിശ്വതഃ | രക്ഷ | രാജന് | അഘായത ഇത്യഘ - യതഃ | ന |
 രിഷ്യേത് | ത്വാവത ഇതി ത്വ - വതഃ | സഖാ | യാ | തേ |
 ധാമാനി | ദിവി | യാ | പൃഥിവ്യാം | യാ | പർവതേഷു |
 ഓഷധീഷു | അഹ്നിത്യപ് - സു | തേഭിഃ | നഃ | വിശ്വതഃ |
 സുമനാ ഇതി സു - മനാഃ | അഹേഡന് | രാജന് | സോമ |
 പ്രതീതി | ഹവ്യാ | ഗൃഭായ | അഗ്നീഷോമേത്യഗ്നീ-സോമാ |
 സവേദസേതി സ - വേദസാ | സഹൃതീ ഇതി സ-ഹൃതീ |
 വനതം | ഗിരഃ | സമിതി | ദേവത്രേതി ദേവ - ത്രാ |
 ബഭൂവമുഃ | യുവം | 51 (50)

2.3.14.2

-മേതാനി ദിവി രോചനാന്യഗ്നിശ്ച സോമ സക്രതു
 അധത്തം | യുവച് സിന്ധുച് രഭിശ്സേരവദ്യാ- ദഗ്നീ
 ഷോമാ-വമുഞ്ചതം ഗൃഭീതാൻ | അഗ്നീഷോമാ വിമച് സു മേ
 ശൃണുതം വൃഷണാ ഹവം | പ്രതി സൂക്താനി ഹര്യതം
 ദവതം ദാശുഷേ മയഃ | ആന്യം ദിവോ മാതരിശാ

ജദാ॑രാമ॑സ്താദ॑ന്യം പ॑രി ശ്വേ॑നോ അ॒ഗ്രേഃ॑ । അ॒ഗ്നീ॑ഷോമാ
 ബ്ര॑ഹ്മണാ വാ॒വൃ॒ധാ॒നോ॒രും യ॑ജ്ഞായ ച॒ക്ര॑മുരു ലോ॒കം ।
 അ॒ഗ്നീ॑ഷോമാ ഹ॒വിഷഃ॑ പ്ര॒സ്ഥി॑തസ്യ വീ॒തച്ഛ് - [ ] 52

2.3.14.2 - Padam

ഏ॒താ॒നി । ദി॒വി । രോ॒ച॒നാ॒നി । അ॒ഗ്നിഃ॑ । ച॒ । സോ॒മ ।
 സ॒ക്ര॑ത്യ ഇ॒തി സ - ക്ര॑ത്യ । അ॒ധ॒ത്തം॑ । യു॒വം । സി॒ന്ധു॑ൻ ।
 അ॒ഭി॒ശ॒സ്തേ॒രി॒ത്യഭി॑ - ശ॒സ്തേഃ॑ । അ॒വ॒ദ്യാത് ।
 അ॒ഗ്നീ॑ഷോമാവി॒ത്യഗ്നീ॑ - സോ॒മൗ । അ॒മൃ॑ഞ്ചതം ।
 ഗൃ॒ഭി॒താൻ । അ॒ഗ്നീ॑ഷോമാവി॒ത്യഗ്നീ॑ - സോ॒മൗ । ഇ॒മം ।
 സി॒തി । മേ॒ । ശൃ॒ണ്വതം॑ । വൃ॒ഷണാ॑ । ഹ॒വം । പ്ര॒തീ॒തി ।
 സൂ॒ക്താ॒നീതി॑ സു - ഉ॒ക്താ॒നി । ഹ॒ര്യതം॑ । ഭ॒വതം॑ ।
 ദാ॒ശു॒ഷേ । മ॒യഃ । ഏ॒തി । അ॒ന്യം । ദി॒വഃ । മാ॒തരി॑ശ്വാ ।
 ജദാ॑ര । അ॒മ॒സ്താത് । അ॒ന്യം । പ॑രി॒തി । ശ്വേ॑നഃ । അ॒ഗ്രേഃ॑ ।
 അ॒ഗ്നീ॑ഷോമേ॒ത്യഗ്നീ॑ - സോ॒മാ । ബ്ര॑ഹ്മണാ । വാ॒വൃ॒ധാ॒നാ ।
 ഉ॒രും । യ॑ജ്ഞായ ച॒ക്ര॑മുഃ । ഉ॒ । ലോ॒കം ।
 അ॒ഗ്നീ॑ഷോമേ॒ത്യഗ്നീ॑ - സോ॒മാ । ഹ॒വിഷഃ॑ ।
 പ്ര॒സ്ഥി॑തസ്യേ॒തി പ്ര - സ്ഥി॑തസ്യ । വീ॒തം । 52 (50)

2.3.14.3

ഹര്യതം വൃഷണാ ജുഷേമാം । സുശർമാണാ സ്വവസാ
 ഹി ഭൃതമമാ ധത്തം യജമാനായ ശം യോഃ ।
 ആപ്യായസ്വ സം തേ ।

ഗണാനാം ത്വാ ഗണപതിꣳ ഹവാമഹേ കവിം കവീനാ-
 മപമശ്രവസ്തഥം । ജ്യേഷ്ഠരാജം ബ്രഹ്മണാം ബ്രഹ്മണസ്തത
 ആ നഃ ശൃണന്നൃതിഭിഃ സീദ സാദനം । സ ഇജ്ജനേന
 സ വിശാ സ ജന്മനാ സ പുത്രൈർവാജം ഭരതേ

ധനാ നൃഭിഃ । ദേവാനാം യഃ പിതർമാവിവാസതി - [ ] 53

2.3.14.3 - Padam

ഹര്യതം । വൃഷണാ । ജുഷേമാം । സുശർമാണേതി
 സു - ശർമാണാ । സ്വവസേതി സു-അവസാ । ഹി । ഭൃതം ।
 അഥ । ധത്തം । യജമാനായ । ശം । യോഃ । ഏതി । പ്യായസ്വ ।
 സമിതി । തേ । ഗണാനാം । ത്വാ । ഗണപതിമിതി
 ഗണ - പതിം । ഹവാമഹേ । കവിം । കവീനാം ।
 ഉപമശ്രവസ്തഥമിത്യുപമശ്രവഃ - തഥം । ജ്യേഷ്ഠരാജമിതി
 ജ്യേഷ്ഠ - രാജം । ബ്രഹ്മണാം । ബ്രഹ്മണഃ । പതേ । ഏതി । നഃ ।
 ശൃണന്ന് । ഊതിഭിരിത്യുതി - ഭിഃ । സീദ । സാദനം । സം ।

ഇത് | ജനേന | സഃ | വിശാ | സഃ | ജന്മനാ | സഃ | പുത്രൈഃ |
 വാജം | ദരതേ | ധനാ | നൃദിരിതി നൃ - ഭിഃ | ദേവാനാം |
 യഃ | പിതരം | ആവിവാസതീത്യാ - വിവാസതി | **53 (50)**

2.3.14.4

ശ്രദ്ധാമനാ ഹവിഷാ ബ്രഹ്മണസ്തീം | സ സുഷ്ടുഭാ സ
 ഋക്താ ഗണേന വലച് രുരോജ ഫലിഗച് രവേണ |
 ബൃഹസ്പതിരുസ്രീയാ ഹവൃസുഭഃ കനിക്രദദ്-
 വാവശതീരുദാജത് |

മരുതോ യദ്ധ വോ ദിവോ യാ വഃ ശർമ |

അര്യമാ ssയാതി വൃഷഭസ്തുവിഷ്ണാൻ ദാതാ വസൂനാം
 പുരുഹൂതോ അർഹൻ | സഹസ്രാക്ഷോ ഗോത്രഭിദ്-
 വജ്രബാഹുരസ്മാസു ദേവോ ദ്രവിണം ദധാതു |

യേ തേsര്യമൻ ബഹവോ ദേവയാനാഃ പൻമാനോ - [ ] **54**

2.3.14.4 - Padam

ശ്രദ്ധാമനാ ഇതി ശ്രദ്ധാ - മനാഃ | ഹവിഷാ | ബ്രഹ്മണം |
 പതീം | സഃ | സുഷ്ടുഭേതി സു - സ്തുഭാ | സഃ | ഋക്താ |
 ഗണേന | വലം | രുരോജ | ഫലിഗം | രവേണ |
 ബൃഹസ്പതിഃ | ഉസ്രീയാഃ | ഹവൃസുഭ ഇതി ഹവൃ - സുഭഃ |

പദ പാഠേ (വാക്യ സഹിത) - ദിതീയകാണ്ഡേ - തൃതീയഃ പ്രശ്നഃ

കനി॑ക്ര॒ദത് | വാ॒വ॒ശതീഃ | ഉ॒ദിതി॑ | ആ॒ജത് | മ॒രുതഃ॑ | യത് |
ഹ | വഃ | ദി॒വഃ | യാ | വഃ | ശ॒ർമ | അ॒ര്യമാ॑ | ഏ॒തി | യാതി॑ |
വൃ॒ഷഭഃ॑ | തു॒വിഷ്ഠാൻ | ദാ॒താ | വ॒സൂനാം॑ | പു॒രുഹൂ॑ത ഇ॒തി
പു॒രു - ഹൂ॑തഃ | അ॒ർഹൻ | സ॒ഹസ്രാ॑ക്ഷ ഇ॒തി
സ॒ഹസ്ര॑ - അ॒ക്ഷഃ | ഗോ॒ത്രഭി॑ദിതി ഗോ॒ത്ര - ഭിത് |
വ॒ജ്ര॑ബാ॒ഹുരി॑തി വ॒ജ്ര - ബാ॒ഹുഃ | അ॒സ്താസു॑ | ദേ॒വഃ |
ദ്ര॒വിണം॑ | ദ॒ധാതു॑ | യേ | തേ | അ॒ര്യമ॑ൻ | ബ॒ഹവഃ॑ |
ദേ॒വയാ॑നാ ഇ॒തി ദേ॒വ - യാ॑നാഃ | പ॒ന്ഥമാ॑നഃ | **54 (50)**

2.3.14.5

രാ॒ജൻ ദി॒വ ആ॑ച॒രന്തി॑ | തേ॒ഭിർനോ॑ ദേ॒വ മ॒ഹി ശ॒ർമ യ॒ച്ഛ
ശം ന॑ ഏ॒ധി ദി॒പദേ॑ ശം ച॒തുഷ്പ॑ദേ | ബൃ॒ഹ്യാദഗ്ര॑-
മ॒ങ്ഗീരോ॑ഭിർ ഗൃ॒ണാനോ॑ വി പ॒ർവത॑സ്യ
ദൃ॒ച്ഛിതാ॑ന്യൈരത് | രു॒ജദ്രോ॑ധാച്ഛി കൃ॒ത്രിമാ॑ണ്യേഷാച്ഛ
സോ॒മസ്യ॑ താ മ॒ദ ഇ॒ന്ദ്രശ്ച॑കാര | ബൃ॒ഹ്യാദഗ്രേ॑ണ വി
മീ॒മായ മാ॑നൈർവ॒ജ്രേണ॑ ചാ॒ന്യത്യു॑ന്ന॒ന്നദീ॑നാം |
വൃ॒ഥാ ഽസൃ॑ജത് പ॒ഥിഭി॑ർ ദീ॒ർഘ॑യാമൈഃ സോ॒മസ്യ॑ താ
മ॒ദ ഇ॒ന്ദ്രശ്ച॑കാര | **55**

2.3.14.5 - Padam

രാജന് | ദിവഃ | ആചരന്തീത്യാ-ചരന്തി | തേഭിഃ | നഃ | ദേവ |
 മഹി | ശര്മ | യച്ച | ശം | നഃ | ഏധി | ദിപദ ഇതി ദി-പദേ |
 ശം | ചതുഷ്പദ ഇതി ചതുഃ - പദേ | ബുധ്നാത് | അഗ്രം |
 അങ്ഗിരോഭിരിത്യങ്ഗിരഃ - ഭിഃ | ഗൃണാനഃ | വീതി |
 പർവതസ്യ | ദൃഢ്വിഹിതാനി | ഐരത് | രുജത് | രോധാഘ്സി |
 കൃത്രിമാണി | ഏഷാം | സോമസ്യ | താ | മദേ | ഇന്ദ്രഃ |
 ചകാര | ബുധ്നാത് | അഗ്രേണ | വീതി | മിമായ | മാന്യൈഃ |
 വജ്രേണ | ഖാനി | അത്യുണത് | നദീനാം | വൃഥാ |
 അസൃജത് | പഥിഭിരിതി പഥി - ഭിഃ | ദീർഘയാഥൈരിതി
 ദീർഘ - യാഥൈഃ | സോമസ്യ | താ | മദേ | ഇന്ദ്രഃ |

ചകാര | **55 (50)**

2.3.14.6

പ്ര യോ ജജേഞ വിദാഘ് അസ്യ ബന്ധും വിശ്വാനി ദേവോ
 ജനിമാ വിവക്തി | ബ്രഹ്മ ബ്രഹ്മണ ഉജ്ജഭാര
 മധ്യാന്നീചാദുച്ഛാ സ്വധയാഭി പ്രതസ്ഥൗ | മഹാൻ മഹീ
 അസ്തഭായദി ജാതോ ദ്യാഘ് സദ്മ പാർഥിവം ച രജഃ |
 സ ബുധ്നാദാഷ്ട ജനുഷാഭ്യഗ്രം ബുഹസ്സതിർദേവതാ യസ്യ

സമ്രാട് | ബുധ്യാഭ്യോ അഗ്രമദ്യർത്ഥോജസാ ബുഹസ്സതിമാ
 വിവാസന്തി ദേവാഃ ( ) | ഭിന്നദ്വലം ധീവി പുരോ ദർദരീതി
 കനിക്രദത് സുവരപോ ജിഗായ | 56

2.3.14.6 - Padam

പ്രേതി | യഃ | ജജേഞേ | വിദ്വാൻ | അസ്യ | ബന്ധൂം |
 വിശ്വാന്തി | ദേവഃ | ജനിമാ | വിവക്തി | ബ്രഹ്മ | ബ്രഹ്മണഃ |
 ഉദിതി | ജഭാര | മധ്യാത് | നീചാ | ഉച്ഛാ | സ്വധയേതി
 സ്വ-ധയാ | അഭി | പ്രേതി | തസ്ഥാ | മഹാൻ | മഹീ ഇതി |
 അസ്തഭായത് | വീതി | ജാതഃ | ദ്യാം | സദ്മ | പാർത്ഥിവം |
 ച | രജഃ | സഃ | ബുധ്യാത് | ആഷ്ട | ജനുഷാ | അഭീതി |
 അഗ്രം | ബുഹസ്സതിഃ | ദേവതാ | യസ്യ | സമ്രാധിതി
 സം - രാട് | ബുധ്യാത് | യഃ | അഗ്രം |
 അദ്യർത്ഥിത്യഭി - അർതി | ഓജസാ | ബുഹസ്സതീം | ഏതി |
 വിവാസന്തി | ദേവാഃ ( ) | ഭിനത് | വലം | വീതി | പുരഃ |
 ദർദരീതി | കനിക്രദത് | സുവഃ | അപഃ | ജിഗായ | 56 (59)

(യുവം - ധീത്ഥാ - വിവാസതി - പൻമാനോ -
 ദീർഘയാമൈഃ സോമസ്യ താ മദ ഇന്ദ്രശ്ചകാര - ദേവാ -
 നവ ച) (A14)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 14 Anuvaakams :-

(ആദിത്യേഭ്യോ-ദേവാ വൈ മൃത്യോർ-ദേവാ വൈ സത്ര-
മര്യംണേ-പ്രജാപതേസ്ത്രയസ്ത്രിഷ്ഠത് - പ്രജാപതിർ
ദേവേഭ്യോഽന്നാദ്യം-ദേവാസുരാസ്താൻ-രജനോ - ധ്രുവോ
ഽസി - യന്നവ - മഗ്നിഃ ഹൈ -പ്രജാപതിർവരുണായ -
യാ വാമിന്ദ്രാ വരുണാ - സ പ്രത്വ -ചതുർദശ)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(ആദിത്യേഭ്യ - സ്തപ്ത - രസൈ ദാനകാമാ - ഏവാവ
രുന്ധേ - ഽഗ്നിഃ ഹൈ - സ പ്രത്വ - ഷട്പഞ്ചാശത്)

First and Last Padam of Third Prasnam of Kandam 2:-

(ആദിത്യേഭ്യഃ - സുവരപോ ജിഗായ)

॥ ഹരിഃ ഓം ॥

॥ കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ സംഹിതായാം
പദ പാഠേ ദ്വിതീയ കാണ്ഡേ തൃതീയഃ പ്രശ്നഃ സമാപ്തഃ ॥

Details of Panchati and Padam for Kandam 2 – Prasanam 3 – TS 2.3

	Panchati	Padams
Anuvakam 1	5	268
Anuvakam 2	9	441
Anuvakam 3	5	243
Anuvakam 4	4	204
Anuvakam 5	3	163
Anuvakam 6	2	126
Anuvakam 7	4	188
Anuvakam 8	2	128
Anuvakam 9	3	155
Anuvakam 10	3	175
Anuvakam 11	5	272
Anuvakam 12	2	117
Anuvakam 13	3	176
Anuvakam 14	6	309
Total →	56	2965

Notes:

- Please refer to the book “TS Kandam 1” and “TS 1.1 pada paadam with Vaakyam” for notes and conventions used in this Compilation.
- Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in.